

PRAVILNIK

**o provedbi izbora na biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini na kojim se rabe
optički skeneri i vrši izravna transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024.
godine – Pilot projekt 2**

Sarajevo, kolovoz 2024. godine

Na temelju članka 2.9 stavak (1) točke 2. i 7, a u svezi s člankom 1.5, 5.3 stavak (1), 5.4, 5.6 stavak (2), 5.7 stavak (1) 5.10, 5.21, 5.22 stavak (1), 5.26 stavak (1), 5.27 stavak (1), 5.29 i 5.32 stavak (2) i Poglavlja 14. Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 51/22, 67/22 i 24/24), članka 82. Pravilnika o provedbi izbora u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 24/24 i 31/24), članaka 7., 8. i 9. Odluke o djelokrugu primjene pilot projekata Središnjeg izbornog povjerenstva BiH za Lokalne izbore 2024. godine ("Službeni glasnik BiH", br. 31/24 i 57/24) i članaka 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26. i 27. Upute o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija ("Službeni glasnik BiH", br. 31/24) Središnje izborne povjerenstvo Bosne i Hercegovine je na 59. sjednici, održanoj 29. 08. 2024. godine, donijelo

PRAVILNIK
o provedbi izbora u Bosni i Hercegovini na biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini na kojim se rabe optički skeneri i vrši izravna transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024. godine

DIO PRVI – OPĆE ODREDBE

Članak 1.
(Predmet)

Pravilnikom o provedbi izbora u Bosni i Hercegovini na biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini na kojim se rabe optički skeneri i vrši izravna transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024. godine (u daljnjem tekstu: Pravilnik) utvrđuje se procedura uporabe izbornih tehnologija na odabranim biračkim mjestima u osnovnim izbornim jedinicama: Novi Grad, Prijedor, Tuzla, Visoko, Vogošća, Stolac i Mostar, u cilju učinkovitijeg utvrđivanja rezultata na biračkim mjestima i na razini osnovne izborne jedinice.

Članak 2.
(Biračka mjesta)

Glasovanje putem optičkih skenera vršit će se na biračkim mjestima, kako slijedi:

1. Osnovna izborna jedinica 007B Novi Grad – 11 redovitih biračkih mjesta

KOD BM	Naziv BM	Lokacija
007B007	JABLANICA 1	DRUŠTVENI DOM JABLANICA - NOVI GRAD
007B009	DOBRLJIN	O.Š DOBRLJIN
007B015	SVODNA	O.Š. SVODNA
007B021	RADOMIROVAC	O.Š. RADOMIROVAC
007B024	POLJAVICE 1	O.Š. POLJAVNICE
007B040	SUHAČA	D.D. SUHAČA
007B042	REPOVAC	D.D. JABLANICA-NOVI GRAD
007B043	BULJUK	A.S. NOVI GRAD
007B047	JABLANICA 2	D.D. JABLANICA-NOVI GRAD
007B051	HOZIĆI	D.D. HOZIĆI
007B052	POLJAVNICE 2	OŠ POLJAVNICE

2. Osnovna izborna jedinica 009B Prijedor – 25 redovitih biračkih mjesta

KOD BM	Naziv BM	Lokacija
009B016A	KOZARAC 1A	OŠ KOZARAC
009B016B	KOZARAC 1B	OŠ KOZARAC
009B017	KOZARAC 2	OŠ KOZARAC
009B018	KOZARAC 3	OŠ KOZARAC
009B019	KOZARAC 4	OŠ KOZARAC
009B020	KOZARAC 5	OŠ KOZARAC
009B023A	KAMIČANI A	PŠ KAMIČANI
009B023B	KAMIČANI B	PŠ KAMIČANI
009B023C	KAMIČANI C	PŠ KAMIČANI
009B044	1 DONJA LJUBIJA	PŠ DONJA LJUBIJA
009B056A	PETROVO A	OŠ PETROVO
009B056B	PETROVO B	OŠ PETROVO
009B074	ČIRKIN POLJE 1	DOM MZ ČIRKIN POLJE
009B075	ČIRKIN POLJE 2	DOM MZ ČIRKIN POLJE
009B076	ČIRKIN POLJE 3	DOM MZ ČIRKIN POLJE
009B077	ČIRKIN POLJE 4	DOM MZ ČIRKIN POLJE
009B078	ORLOVAČA 1	NOVI DOM ORLOVAČA
009B079A	ORLOVAČA 2A	STARI DOM ORLOVAČA
009B079B	ORLOVAČA 2B	STARI DOM ORLOVAČA
009B080	RAŠKOVAC 1	MZ RAŠKOVAC -KOD STADIONA
009B081	RAŠKOVAC 2	STADION POLJANA - BEREK
009B100	PRIJEDOR CENTAR 4	EKONOMSKA ŠKOLA PRJEDOR
009B101	PRIJEDOR CENTAR 5	EKONOMSKA ŠKOLA PRJEDOR
009B102	PRIJEDOR CENTAR 6	EKONOMSKA ŠKOLA PRJEDOR
009B111	DONJA LJUBIJA 2	PŠ DONJA LJUBIJA

3. Osnovna izborna jedinica 050A Tuzla – 32 redovita biračka mjesta

KOD BM	Naziv BM	Lokacija
050A010	BRČANSKA MALTA 1	OŠ "BRČANSKA MALTA"
050A011	BRČANSKA MALTA 2	OŠ "BRČANSKA MALTA"
050A012	BRČANSKA MALTA 3	OŠ "BRČANSKA MALTA"
050A013	BRČANSKA MALTA 4	OŠ "BRČANSKA MALTA"
050A014	BRČANSKA MALTA 5	OŠ "BRČANSKA MALTA"
050A015	BRČANSKA MALTA 6	OŠ "BRČANSKA MALTA"
050A016	BRČANSKA MALTA 7	OŠ "BRČANSKA MALTA"
050A017	BRČANSKA MALTA 8	OŠ "BRČANSKA MALTA"
050A018	BRČANSKA MALTA 9	OŠ "BRČANSKA MALTA"
050A036	KULA 1	GIMNAZIJA „MEŠA SELIMOVIĆ“
050A074	NOVI GRAD I 1	OŠ "NOVI GRAD"
050A075	NOVI GRAD I 2	OŠ "NOVI GRAD"

050A076	NOVI GRAD I 3	OŠ "NOVI GRAD"
050A077	NOVI GRAD I 4	OŠ "NOVI GRAD"
050A078	NOVI GRAD I 5	OŠ "NOVI GRAD"
050A079	NOVI GRAD II 1	OŠ "NOVI GRAD"
050A103	SLAVINOVIĆI 4	OŠ "SLAVINOVIĆI"
050A104	SLAVINOVIĆI 5	OŠ "SLAVINOVIĆI"
050A105	SLAVINOVIĆI 6	OŠ "SLAVINOVIĆI"
050A106A	SLAVINOVIĆI 7A	OŠ "SLAVINOVIĆI"
050A106B	SLAVINOVIĆI 7B	OŠ "SLAVINOVIĆI"
050A107	SLAVINOVIĆI 8	OŠ "SLAVINOVIĆI"
050A108	SLAVINOVIĆI 9	OŠ "SLAVINOVIĆI"
050A109	SLAVINOVIĆI 10	OŠ "SLAVINOVIĆI"
050A127	SJENJAK 6	OŠ "NOVI GRAD"
050A128	SJENJAK 7	OŠ "NOVI GRAD"
050A142	ŠI SELO 4	GIMNAZIJA „MEŠA SELIMOVIĆ“
050A143	ŠI SELO 5	GIMNAZIJA „MEŠA SELIMOVIĆ“
050A144	ŠI SELO 6	GIMNAZIJA „MEŠA SELIMOVIĆ“
050A145A	ŠI SELO 7A	GIMNAZIJA „MEŠA SELIMOVIĆ“
050A145B	ŠI SELO 7B	GIMNAZIJA „MEŠA SELIMOVIĆ“
050A147	ŠI SELO 9	GIMNAZIJA „MEŠA SELIMOVIĆ“

4. Osnovna izborna jedinica 116A Visoko – 11 redovitih biračkih mjesta

KOD BM	Naziv BM	Lokacija
116A009	UVORIĆI	OŠ MUSA ĆAZIM ĆATIĆ V. ČAJNO
116A011	GRAČANICA I	OŠ MUSA ĆAZIM ĆATIĆ V. ČAJNO
116A020	NOVO NASELJE	GIMNAZIJA VISOKO
116A023	GORNJE ROSULJE I	OŠ KULIN BAN
116A031	GORNJE ROSULJE II	OŠ KULIN BAN
116A032	STARI GRAD-NOVO BRDO	OŠ KULIN BAN
116A033	STARI GRAD-KRALJEVAC	OŠ KULIN BAN
116A034	STARI GRAD-SEBILJ	OŠ KULIN BAN
116A035	PODVISOKI	OŠ KULIN BAN
116A041	ŽELJEZNIČKA STANICA	GIMNAZIJA VISOKO
116A047	GRAČANICA II	OŠ MUSA ĆAZIM ĆATIĆ V. ČAJNO

5. Osnovna izborna jedinica 135A Vogošća – 48 redovitih biračkih mjesta

KOD BM	Naziv BM	Lokacija
135A001	KOBILJA GLAVA 1	OŠ ZAJKO DELIĆ
135A002	KOBILJA GLAVA 2	OŠ ZAJKO DELIĆ,
135A003	KOBILJA GLAVA 3	OŠ ZAJKO DELIĆ
135A004	KOBILJA GLAVA 4	OŠ ZAJKO DELIĆ

135A005	HOTONJ 1	OŠ IZET ŠABIĆ, DONJI HOTONJ
135A006	HOTONJ 2	OŠ IZET ŠABIĆ, DONJI HOTONJ
135A007	HOTONJ 3	OŠ IZET ŠABIĆ, DONJI HOTONJ
135A008	HOTONJ 4	OŠ IZET ŠABIĆ, DONJI HOTONJ
135A009	HOTONJ 5	OŠ IZET ŠABIĆ, DONJI HOTONJ
135A010	HOTONJ 6	OŠ IZET ŠABIĆ, DONJI HOTONJ
135A011	BLAGOVAC 1	DRUŠTVENI DOM BLAGOVAC
135A012	BLAGOVAC 1	POSLOVNI PROSTOR, UL. BLAGOVAC 1 BR. 192
135A013	TIHOVIĆI	DRUŠTVENI DOM
135A014	VOGOŠČA 1	OŠ MIRSAĐ PRNJAVORAC
135A015	VOGOŠČA 2	OŠ MIRSAĐ PRNJAVORAC
135A016	VOGOŠČA 3	OŠ MIRSAĐ PRNJAVORAC
135A017	VOGOŠČA 4	OŠ MIRSAĐ PRNJAVORAC
135A018	VOGOŠČA 5	OŠ MIRSAĐ PRNJAVORAC
135A019	VOGOŠČA 6	OŠ MIRSAĐ PRNJAVORAC
135A020	VOGOŠČA 7	OŠ ZAHID BARUČIJA
135A021	VOGOŠČA 8	OŠ ZAHID BARUČIJA
135A022	VOGOŠČA 9	OŠ ZAHID BARUČIJA
135A023	VOGOŠČA 10	OŠ ZAHID BARUČIJA
135A024	VOGOŠČA 11	SREDNJOŠKOLSKI CENTAR VOGOŠČA
135A025	VOGOŠČA 12	SREDNJOŠKOLSKI CENTAR VOGOŠČA
135A026	VOGOŠČA 13	SREDNJOŠKOLSKI CENTAR VOGOŠČA
135A027	VOGOŠČA 14	SREDNJOŠKOLSKI CENTAR VOGOŠČA
135A028	VOGOŠČA 15	SREDNJOŠKOLSKI CENTAR VOGOŠČA
135A029	VOGOŠČA 16	SREDNJOŠKOLSKI CENTAR VOGOŠČA
135A030	VOGOŠČA 17	POSLOVNI PROSTOR, UL. KRIVOGLAVCI 1 BR. 6
135A031	SVRAKE 1	O. Š. POR. EF. RAMIĆ
135A032	SVRAKE 2	OŠ PORODICE EF.RAMIĆ
135A033	SEMIZOVAC1	OŠ PORODICE EF.RAMIĆ
135A034	SEMIZOVAC2	OŠ PORODICE EF.RAMIĆ
135A035	SEMIZOVAC3	OŠ PORODICE EF.RAMIĆ
135A036	GORA	OŠ GORA
135A037	HOTONJ 7	OŠ IZET ŠABIĆ, DONJI HOTONJ
135A038	VOGOŠČA 18	OŠ ZAHID BARUČIJA
135A039	VOGOŠČA	OŠ ZAHID BARUČIJA
135A040	VOGOŠČA19	POSLOVNI PROSTOR,
135A041	VOGOŠČA 1	OŠ MIRSAĐ PRNJAVORAC
135A042	KOBILJA GLAVA 5	OŠ "ZAJKO DELIĆ"
135A043	HOTONJ 8	OŠ IZET ŠABIĆ. DONJI HOTONJ
135A044	HOTONJ 9	OŠ IZET ŠABIĆ, DONJI HOTONJ
135A045	HOTONJ 10	OŠ IZET ŠABIĆ, DONJI HOTONJ
135A046	BLAGOVAC 1	BLAGOVAC 1 POSLOVNI PROSTOR BLAGOVAC
135A047	VOGOŠČA 20	OŠ MIRSAĐ PRNJAVORAC

135A048	VOGOŠĆA 21	OŠ ZAHIDA BARUČIJA
---------	------------	--------------------

6. Osnovna izborna jedinica 176A Stolac – 9 redovitih biračkih mjesta

KOD BM	Naziv BM	Lokacija
176A003	PODGRAD 1	DJEČIJI VRTIĆ STOLAC
176A004	STOLAC 1A	OŠ STOLAC
176A006	RIVINE 1	OŠ RIVINE
176A010	HODOVO 1	OŠ HODOVO
176A013	STOLAC 3	OŠ STOLAC
176A014	RIVINE 2	OŠ RIVINE
176A015	PODGRAD 2	DJEČIJI VRTIĆ STOLAC
176A018	STOLAC 1B	OŠ STOLAC
176A019	HODOVO 2	OŠ HODOVO

7. Osnovna izborna jedinica 199A Mostar – 9 redovitih biračkih mjesta

KOD BM	Naziv BM	Lokacija
151A006	GUBAVICA	OŠ GUBAVICA
152A002	BLAGAJ 2	OŠ BLAGAJ
153A013	EKONOMSKA ŠKOLA 1	EKONOMSKA ŠKOLA
153A014	EKONOMSKA ŠKOLA 2	EKONOMSKA ŠKOLA
153A036	EKONOMSKA ŠKOLA 3	EKONOMSKA ŠKOLA
154A007C	O.Š. POTOCI	O.Š. POTOCI
155A026	SREDIŠNJE ZONA 1	VI. O.Š.
155A027	SREDIŠNJE ZONA 2	VI. O.Š.
156A005	GORANCI	MZ GORANCI

Članak 3.

(Uporaba izraza u muškom i ženskom rodu)

Riječi koje su radi preglednosti u ovom Pravilniku, navedene u jednom rodu, bez diskriminacije se odnose i na muški i ženski rod.

Članak 4.

(Pojmovi)

Pojedini izrazi uporabljeni u ovom Pravilniku znače:

1. „**Bar kod**“, u smislu ovog Pravilnika, je način označavanja izbornog materijala nizom crnih i bijelih crta koje je moguće posebnim uređajima optički prepoznavati. Bar kod sadrži zaporku osnovne izborne jedinice.

2. "**Birač**" je državljanin Bosne i Hercegovine koji je upisan u Središnji birački popis.

3. **"Izravna transmisija rezultata"** podrazumijeva automatski prijenos rezultata dobivenih u procesu skeniranja glasačkih listića na glavni server nakon zatvaranja biračkog mjesta i uspostavljanja konekcije (putem USB modema sa SIM karticom/Dongla), bez utjecaja operatera ili neke druge osobe.
4. **„Dobavljač“** je tvrtka koju je angažirala organizacija zadužena za nabavku optičkih skenera i opreme, njihovo podešavanje za rad, kao i izradu odgovarajućih aplikacija za elektroničko brojanje glasova i izvješćivanje.
5. **„Donator“** je međunarodna organizacija koja podržava Središnje izborno povjerenstvo BiH kroz projekt Podrške izbornom integritetu u BiH.
6. **"Elektroničko/automatizirano prebrojavanje glasova"** podrazumijeva uporabu optičkih skenera za skeniranje, brojanje i evidentiranje glasova s glasačkih listića, osiguravajući brže, preciznije i učinkovitije prebrojavanje glasova u usporedbi s metodom ručnog prebrojavanja glasova.
7. **„Glavni operater“** je osoba imenovana od strane Središnjeg izbornog povjerenstva BiH koja koordinira rad operatera na razini osnovne izborne jedinice i po zahtjevu operatera i predsjednika biračkog odbora sudjeluje u rješavanju kompleksnijih tehničkih problema u radu izbornih tehnologija na biračkom mjestu.
8. **„Obrazac/Formular Elektroničkih Rezultata (FER)“** je tiskano izvješće dobiveno u procesu skeniranja glasačkih listića i automatskog brojanja po završetku procesa glasanja.
9. **"Glasač"** je državljanin Bosne i Hercegovine koji je upisan u Središnji birački popis i koji je ostvario aktivno biračko pravo.
10. **"Osnovna izborna jedinica"** podrazumijeva općinu i izborne jedinice gradskog područja u kojoj se bira i konstituira ukupan broj predstavnika za određenu razinu vlasti i koje unutar sebe nemaju višečlane izborne jedinice.
11. **"Izborni materijal"** je materijal koji se koristi na biračkom mjestu i dijeli se na osjetljivi i neosjetljivi izborni materijal.
12. **"JIIS BiH aplikacija"** podrazumijeva računalni softver za unos i obradu izbornih rezultata po biračkim mjestima, izbornim jedinicama i ukupnih izbornih rezultata političkih subjekata;
13. **"Dijagnostički (kontrolni) listić"** je listić koji se koristi za testiranje prema potrebi.
14. **"Kombinacija"** je set svih glasačkih listića, za sve razine vlasti za koje se provode izbori, koje birač na biračkom mjestu preuzme od člana biračkog odbora koji izdaje glasačke listiće.
15. **"Kutija"** je ambalaža koja sadrži određeni broj vakuum pakiranja s glasačkim listićima za određenu izbornu jedinicu.
16. **„Kutija za pakiranje vreća s glasačkim listićima“** je kartonska kutija u koju birački odbor pakira vreće s upakiranim glasačkim listićima.
17. **„Male prozirne vreće s natpisom „Pomoćne vreće/Помоћне вреће“** su vreće koje birački odbor koristi, kao pomoćno sredstvo, prilikom brojanja glasačkih listića, tako što u njih odlaže glasačke listiće za razinu vlasti koji trenutno ne broji.
18. **„Operater“** je osoba imenovana od strane Središnjeg izbornog povjerenstva BiH zadužena za instalaciju, provjeru, rad na opremi, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu opreme za povrat.
19. **„Organizacija“** je međunarodna organizacija koja podržava Središnje izborno povjerenstvo BiH pilotiranjem skenera u okviru projekta podrške izbornom integritetu u BiH i pruža stručnu i tehničku pomoć u uporabi izbornih tehnologija.
20. **"Optički skener"** za glasačke listiće na izborima je uređaj koji čita i broji glasove skeniranjem označenih glasačkih listića kako bi se osiguralo precizno i učinkovito brojanje. Nakon čitanja skener formira sliku (imidž) skeniranog listića.
21. **"Prebivalište"** je općina, grad ili distrikt u kojoj se državljanin nastanio s namjerom da tamo stalno živi.

22. **“Paket s glasačkim listićima“** je paket koji sadrži odgovarajući broj vakuum pakiranja s glasačkim listićima.
23. **“Paleta“** je ambalaža koja sadrži određeni broj kutija u kojima su vakuum pakiranja za određenu izbornu jedinicu.
24. **“Pomoćna glasačka kutija“** je kartonska glasačka kutija za glasovanje putem mobilnog tima.
25. **“PLD vrećica“** je vrećica u kojoj se pakira i zatvara pečat nakon zatvaranja biračkog mjesta.
26. **“Pomoć druge osobe“** je pravo birača koji je slijep, nepismen ili fizički nesposoban da koristi pomoć druge osobe prilikom glasovanja.
27. **“Proporcionalna zastupljenost“** je pojam koji se u svrhu ovog Pravilnika koristi na obrascima prilikom brojanja glasova danih kandidatima unutar političkog subjekta – osobni glasovi u izbornom sustavu proporcionalne zastupljenosti.
28. **„QR kod“** je oznaka sačinjena od crnih kvadrata raspoređenih u kvadratnu mrežu na bijeloj pozadini koje sadrže kodirane informacije, koje se mogu čitati kamerom ili skenerom i obraditi kako bi se otkrile kodirane informacije. QR kod omogućava elektroničko bilježenje rezultata glasovanja tijekom skeniranja glasačkih listića, kao i povezivanje glasačkih listića sa skeniranim slikama nastalim u procesu skeniranja, a koje su pohranjene u memoriji skenera. QR kod ne sadrži bilo kakve informacije o identitetu birača koji je glasovao niti podatak za koga je birač glasovao.
29. **“Raseljena osoba“** podrazumijeva državljanina Bosne i Hercegovine kojem je status raseljene osobe utvrdilo mjerodavno tijelo uprave za pitanja raseljenih osoba sukladno zakonu.
30. **“Redovito biračko mjesto“** je biračko mjesto na kojem biračko pravo ostvaruje birač koji glasuje za osnovnu izbornu jedinicu trenutnog prebivališta/boravišta.
31. **„RMS (engl. Results Management System)“** je aplikacija za prijenos elektroničkih rezultata s biračkih mjesta obuhvaćenih pilot projektom do glavnog servera i koja se koristi za usporedbu rezultata elektroničkog i ručnog brojanja glasačkih listića.
32. **„SD kartica“** je poseban oblik memorije koji sadrže skenirane slike glasačkih listića i koje će iz skenera preuzeti izbornu povjerenstvo i dostaviti u bazu podataka u Glavnom centru za brojanje glasova.
33. **„Sigurnosni pečat“** je plastični pečat s kojim se osigurava otvor zaštitne vreće u cilju zaštite izbornog materijala.
34. **“Sustav većinskog glasa“**, u svrhu ovog Pravilnika, izborni je sustav prema kojem mandat dobiva kandidat koji osvoji najviše glasova;
35. **“Pečat“** je pomoćno sredstvo pomoću kojeg se na glasačkom listiću stavlja otisak s podacima koje propiše Središnje izbornu povjerenstvo BiH;
36. **“U-folija“** je prozirna plastična folija u koju se pakira izborni materijal;
37. **„USB konektor“** je standardno sučelje kablovskog povezivanja za pametne telefone, računala i druge uređaje potrošačke elektronike.
38. **“USB modem sa SIM karticom/Dongle)”** je mali hardverski uređaj koji se uključuje u računalni (skenerski) port radi pružanja dodatnih funkcija, kao što su internet konekcija, softverska zaštita ili bežična komunikacija.
39. **“Vakuum pakiranje“** je pakiranje propisanog broja glasačkih listića istog tipa zapakiranih u proziranu foliju iz koje je izvučen zrak.
40. **„Zaštitna fascikla“** je fascikla u koju birač stavlja oba glasačka listića nakon glasovanja, čime se osigurava dodatna tajnost glasovanja do pojedinačnog ubacivanja glasačkih listića u skener.

DIO DRUGI – DUŽNOSTI BIRAČKOG ODBORA I IZBORNI MATERIJAL

POGLAVLJE I. DUŽNOSTI PREDsjedNIKA I ČLANOVA BIRAČKOG ODBORA, OPERATERA, NAZOČNOST NA BIRAČKOM MJESTU I IZBORNI PROMATRAČI

Članak 5.
(Dužnost predsjednika biračkog odbora i dužnost uloga članova biračkog odbora u procesu glasovanja)

(1) Predsjednik upravlja radom biračkog odbora i zajedno s članovima biračkog odbora odgovoran je za zakonitost rada na biračkom mjestu; održava integritet procesa glasovanja, odnosno brojanja i održava mir i red na biračkom mjestu i njegovoj okolini; popunjava sve potrebne obrasce; osigurava da na biračkom mjestu ne bude oružja ili opasnih predmeta; pomaže biračima kojima treba dodatno objašnjenje o procesu glasovanja; rješava sva pitanja koja se odnose na identifikaciju i pravo glasa birača i evidentira u Zapisnik o radu biračkog odbora ZARBO (u daljnjem tekstu: ZARBO) vrijeme i okolnosti svih iznimnih događaja na biračkom mjestu, uključujući prekid rada optičkih skenera i prelazak na redovitu proceduru glasovanja uz suglasnost Središnjeg izbornog povjerenstva BiH, koju je prethodno osiguralo izborna povjerenstvo osnovne izborne jedinice (u daljnjem tekstu: izborna povjerenstvo), na način da na svaku primjedbu upisanu u ZARBO napiše što je poduzeo ukoliko je primjedba utemeljena i određuje dužnosti svakom članu biračkog odbora. Eventualni prekid rada u brojanju glasačkih listića predsjednik ili zamjenik predsjednika evidentira u ZARBO. Predsjednik biračkog odbora za birača čije ime nije upisano na biračkom popisu na tom biračkom mjestu je obvezan izvršiti provjeru s mjerodavnim izbornim povjerenstvom na kojem biračkom mjestu taj birač glasuje. Predsjednik biračkog odbora uporabom pogodne aplikacije obavještava mjerodavno povjerenstvo o eventualnim nepravilnostima na biračkom mjestu, te na isti način dostavlja preliminarne rezultate izbora za sustav većinskog glasa.

(2) Predsjednik biračkog odbora, na biračkom mjestu na kojem je do 18.45 sati na izborni dan glasovalo više od 350 birača, obvezno poziva svog zamjenika i zamjenike članova biračkog odbora da nakon zatvaranja dođu na biračko mjesto i nazoče u procesu brojanja glasačkih listića.

(3) Predsjednik biračkog odbora na biračkom mjestu, koje je trebalo biti otvoreno u 07:00 sati, a biračko mjesto je u postupku otvaranja kasnilo od jedan do tri sata ili na kojem je prekid tijekom glasovanja bio od jedan do tri sata, prije zatvaranja biračkog mjesta obvezno poziva svog zamjenika i zamjenike članova biračkog odbora da nakon zatvaranja dođu na biračko mjesto i nazoče u procesu brojanja glasačkih listića.

(4) Član biračkog odbora zadužen za kontrolu reda osigurava kontrolu kretanja birača na biračkom mjestu i osigurava da se na biračkom mjestu ne naruši tajnost glasovanja.

(5) Član biračkog odbora zadužen za identifikaciju provjerava identitet birača; pronalazi ime birača u izvodu iz Središnjeg biračkog popisa; upozorava birača da se mora potpisati identično kao na identifikacijskom dokumentu i osigurava da se birač potpiše pored svog imena u izvodu iz Središnjeg biračkog popisa u odgovarajućem šablonu. Potpis u Izvodu iz Središnjeg biračkog popisa mora odgovarati potpisu u dokumentu kojim je izvršena identifikacija.

(6) Član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića na prednjoj strani glasačkih listića, iznad teksta "Naputak za glasovanje" u predviđeni pravokutnik na sredini stranice obvezno stavlja otisak pečata pored kojeg se potpisuje, objašnjava biraču kako treba ispravno ispuniti glasačke listiće uz napomenu da obvezno pogleda naputak o načinu glasovanja na svakom glasačkom listiću, pojašnjava postupak opisan u članku 20., te posebno ističe uporabu zaštitnih fascikli, ubacivanje glasačkog listića u skener, pri čemu će skener povući glasački listić, izdaje glasačke listiće biraču i upućuje birača prema slobodnom prostoru na kojem mu se omogućava tajnost glasovanja (u daljnjem tekstu: glasačka kabina). Ako birač ošteti glasački listić, na način da je glasački listić neuporabljiv, fizički oštećen, pogrešno popunjen ili u procesu skeniranja zaglavljnjen i mora se fizički osloboditi iz skenera uz pomoć operatera, član biračkog odbora biraču izdaje novi glasački listić, a

oštećeni glasački listić izuzima, na istom ispiše riječ „OŠTEĆENI“ i odlaže ga u za to predviđenu omotnicu.

(7) Izgled, sadržaj i način postupanja s pečatom utvrđen je posebnom odlukom Središnjeg izbornog povjerenstva BiH.

(8) Član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije vodi računa da oba glasačka listića budu ubačena u optički skener, prvo glasački listić za načelnika općine/gradonačelnika, a potom za općinsko/gradsko vijeće, odnosno skupštinu općine/grada, osim u slučaju grada Mostara kada se u skener ubacuju oba glasačka listića za gradsko vijeće. U slučaju da birač ne ubaci oba glasačka listića, koja su mu izdata na biračkom mjestu, član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije upozorit će ga da je obavezan to učiniti. Ako birač ne postupi sukladno ovom upozorenju, predsjednik biračkog odbora će u ZARBO izvršiti evidenciju navedenog, zapisujući i podatke s identifikacijskog dokumenta birača, te će birački odbor postupiti sukladno članku 23. stavak (10) ovog Pravilnika.

(9) Ako se birački odbor sastoji od predsjednika i dva člana, član biračkog odbora zadužen za kontrolu reda istovremeno će obavljati i kontrolu glasačke kutije, dok će član biračkog odbora zadužen za identifikaciju birača istovremeno obavljati i izdavanje glasačkih listića.

(10) Članovi biračkog odbora individualno odgovaraju za učinjene nepravilnosti u okviru zaduženja koje dobiju od predsjednika biračkog odbora sukladno Izbornom zakonu BiH i podzakonskim aktima Središnjeg izbornog povjerenstva BiH.

(11) Predsjednik biračkog odbora odgovoran je i za učinjene nepravilnosti člana biračkog odbora, ukoliko nije evidentirao uočene nepravilnosti i odmah izvijestio mjerodavno izbornu povjerenstvo.

(12) Predsjednik i članovi biračkog odbora odgovorni su za osiguranje pravilnosti i tajnosti glasovanja, pravilno brojanje, evidentiranje glasačkih listića i ispravno pakiranje izbornog materijala na biračkom mjestu.

(13) Predsjednik i članovi biračkog odbora moraju biti nazočni tijekom cijelog procesa glasovanja, uključujući i proces brojanja glasačkih listića sukladno odredbi članka 5.5 Izbornog zakona BiH, osim u slučaju kada je potrebno obaviti glasovanje na drugom biračkom mjestu za koje su upisani u izvod iz Središnjeg biračkog popisa ili zbog zdravstvenih i drugih opravdanih razloga nisu u mogućnosti nastaviti dalje obavljati svoje dužnosti.

(14) Predsjednik biračkog odbora obavezan je obavijestiti izbornu povjerenstvo o potrebi njegovog odsustva ili odsustva članova biračkog odbora s biračkog mjesta, kako bi izbornu povjerenstvo moglo angažirati njihove zamjenike da dođu na biračko mjesto i preuzmu njihove funkcije. Predsjednik biračkog odbora obavezan je sve promjene osoblja na biračkom mjestu evidentirati u dio Z5 ZARBO “Zapažanja tijekom glasovanja“.

Članak 6.

(ZARBO – članak 5.7 stavak (1) Izbornog zakona BiH)

(1) Za svako biračko mjesto birački odbor dužan je voditi ZARBO koji je sastavni dio ovog Pravilnika. ZARBO je sačinjen tako da svaka stranica ima svoju kopiju na kojoj se preslikavaju podatci upisani na stranici. Svaka stranica obavezno sadrži broj biračkog mjesta.

(2) U ZARBO se upisuju podaci navedeni u članku 5.7 stavak (1) točka 1. do 4. Izbornog zakona BiH, te primjedbe i mišljenja člana biračkog odbora, birača ili akreditiranog promatrača vezano za proces glasovanja na način propisan člankom 5.7 stavak (2) Izbornog zakona BiH, kao i podaci o prekidima u glasovanju zbog problema s optičkim skenerima, razlozima stavljanja u funkciju zamjenskog optičkog skenera ili razlozima prelaska na redovitu proceduru glasovanja.

(3) ZARBO sadrži i tekst zakletve iz članka 2.1 stavak (3) Izbornog zakona BiH koju potpisuju predsjednik i članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici, ukoliko budu angažirani.

(4) U slučaju da je članu biračkog odbora, biraču ili akreditiranom promatraču onemogućen upis primjedbe ili mišljenja u ZARBO, svoje primjedbe ili mišljenja dostavljaju izravno izbornom povjerenstvu o čemu izbornom povjerenstvu bez odlaganja obavještava Središnje izbornom povjerenstvo BiH.

Članak 7. **(Glavni operater i operater)**

(1) Predsjednik biračkog odbora dužan je omogućiti glavnom operateru i operateru pristup biračkom mjestu.

(2) Glavni operater je osoba imenovana od strane Središnjeg izbornog povjerenstva BiH, koja po zahtjevu operatera i predsjednika biračkog odbora sudjeluje u rješavanju kompleksnijih tehničkih i logističkih problema u radu skenera na biračkom mjestu i izbornom povjerenstvu, te dostavlja skener i opremu na biračko mjesto i po potrebi vrši njihovu instalaciju. Glavni operater je zadužen za koordinaciju rada operatera na razini osnovne izborne jedinice.

(3) Operater je osoba imenovana od strane Središnjeg izbornog povjerenstva BiH zadužena za instalaciju, provjeru, rad na opremi, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu opreme za povrat i obvezan je biti nazočan na svim biračkim mjestima na kojim se rabe optički skeneri.

(4) Operater instalira tehničku opremu potrebnu za provedbu pilot projekta, pod nadzorom predsjednika biračkog odbora. U koordinaciji s izbornim povjerenstvima, odmah nakon zaprimanja opreme od strane biračkog odbora, provjerava funkcionalnost dostavljene opreme o čemu u koordinaciji s predsjednikom biračkog odbora izvješćuje izbornom povjerenstvu.

(3) Po završenoj transmisiji rezultata sa skenera, a po naredbi predsjednika biračkog odbora, operater oslobađa skener s poklopca glasačke kutije i pakira ga u zaštitnu kutiju s ostalom pratećom opremom skenera (baterija, USB modem sa SIM karticom/Dongle, kablovi itd.).

(4) Operater je obvezan, ukoliko dođe do problema s radom skenera ili potrebe zamjene skenera, zamijeniti postojeći skener novim skenerom koji će biti dostavljen od strane izbornog povjerenstva, a po zahtjevu predsjednika biračkog odbora.

Članak 8. **(Nazočnost na biračkom mjestu)**

(1) Na biračkom mjestu tijekom glasovanja i brojanja glasačkih listića mogu biti nazočni predsjednik, članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici, u slučajevima propisanim ovim Pravilnikom, glavni operater i operateri, akreditirani promatrači i izuzetno pripadnici policije ukoliko je pozvana od predsjednika biračkog odbora u vrijeme kada je biračko mjesto zatvoreno za glasovanje zbog narušavanja reda na biračkom mjestu.

(2) Na biračko mjesto tijekom glasovanja, po odobrenju predsjednika biračkog odbora, na kraće vremensko razdoblje mogu ući i predstavnici medija, ali im je zabranjeno narušavati tajnost glasa, snimati birače u glasačkoj kabini i ometati izborni proces. Na biračkom mjestu zabranjeno je davanje izjava medijima.

(3) U svrhu pružanja savjetodavne pomoći biračkim odborima, kao i preuzimanja zelenih preslika s izbornim rezultatima na biračko mjesto mogu ući predsjednik, član izbornog povjerenstva ili ovlaštena osoba izbornog povjerenstva.

(4) U svrhu obilaska biračkih mjesta na izborni dan na biračko mjesto, u pratnji predsjednika ili člana izbornog povjerenstva, mogu ući i predsjednik i/ili članovi Središnjeg izbornog povjerenstva BiH kao i ovlašteni službenici Tajništva Središnjeg izbornog povjerenstva BiH.

(5) Na izborni dan, u svrhu otklanjanja tehničkih problema u radu sa skenerom ili pratećom opremom, te neophodnosti zamjene skenera, glavni operater, koji donese zamjenski skener ili opremu, može ući na biračko mjesto i dostaviti skener ili opremu predsjedniku biračkog odbora, što predsjednik biračkog odbora evidentira u ZARBO, te nakon toga napušta biračko mjesto.

Članak 9. **(Akreditirani promatrači)**

(1) Birački odbor mora omogućiti akreditiranim promatračima neometano promatranje cijelog procesa glasovanja i prebrojavanja glasačkih listića i upisa svih primjedbi u ZARBO.

(2) Birački odbor je obvezan omogućiti promatračima jasan uvid u sve izborne aktivnosti. Predsjednik biračkog odbora je obvezan odgovoriti na upit promatrača koji je za vrijeme promatranja utvrdio nepravilnosti u procesu koji promatra, a ukoliko je promatrač nezadovoljan pojašnjenjem, predsjednik biračkog odbora mu obvezno omogućava upisivanje primjedbe u dio Z6 ZARBO.

(3) Ukoliko promatrač utvrdi nepravilnost u radu člana biračkog odbora za identifikaciju i utvrđivanju identiteta birača, koji se potpisao na izvod iz Središnjeg biračkog popisa, predsjednik biračkog odbora će omogućiti promatraču provjeru identiteta birača i provjeru na izvodu iz Središnjeg biračkog popisa.

(4) Promatrač ima pravo promatrati brojanje glasačkih listića s udaljenosti s koje može jasno vidjeti sve aktivnosti biračkog odbora, a da ne ometa postupak brojanja glasačkih listića. Birački odbor će brojati glasačke listiće na način da promatrač, koji stoji u blizini, jasno vidi glasačke listiće.

(5) Predsjednik biračkog odbora je dužan osigurati promatračima vidljivim preslike početnog izvješća skenera, Obrasca elektroničkih rezultata (FER) i ZR obrazaca.

POGLAVLJE II. PRIMOPREDAJA IZBORNOG MATERIJALA

Članak 10. **(Izborni materijal)**

(1) Središnje izborni povjerenstvo BiH osigurava svim biračkim mjestima za glasovanje putem optičkog skenera izborni materijal koji se sastoji od:

a) osjetljivog izbornog materijala:

- 1) glasački listići,
- 2) obrasci iz članka 57. ovoga Pravilnika, izuzev obrasca iz točke 15),
- 3) izvodi iz konačnog Središnjeg biračkog popisa po biračkim mjestima (za birača koji glasuje na redovitom biračkom mjestu),
- 4) pečat iz članka 2. stavak (1) točka 35. ovog Pravilnika,
- 5) optički skener s glasačkom kutijom i pratećom opremom (glasačke kutije s poklopcima posebno izrađene za pričvršćivanje skenera na vrhu, USB modem sa SIM karticom/Dongle, SD kartice, adapter za napajanje s kabelom, kabel vanjske memorije, termalni papir za ispis izvješća prilikom otvaranja i zatvaranja biračkog mjesta i druga izvješća, list za čišćenje skenera ako se pojavi digitalna crta zbog prljavštine na skeneru, dijagnostički (kontrolni) glasački listić za operativnosti skenera na dan izbora, slušalice za glasovnu potvrdu glasačkog listića za slabovidne i nepismene birače, olovka za glasovanje, zaporke za osobe ovlaštene za rad sa skenerom, vanjska baterija u slučaju nestanka struje),
- 6) pečati sa serijskim brojevima za glasačku kutiju sa skenerom, kao i pečati za zaštitu operacijskih portova (konektora) na skeneru (USB konektor, baterijski konektor i dr.).

b) neosjetljivog izbornog materijala:

- 1) kandidacijske liste,
- 2) dio potrošnog biračkog materijala (glasačke kabine, poster, vreće za pakiranje izbornog materijala, i dr.),
- 3) priručnik s procedurama, poster kako se glasuje putem skenera, poster kako označiti i ubaciti glasački listić u skener i poster kako upakirati izborni materijal s pilot biračkih mjesta,
- 4) zaštitni fascikl u koji se stavljaju glasački listići nakon označavanja do ubacivanja u skener,
- 5) kutija za pakiranje vreća s glasačkim listićima,
- 6) naljepnice za skener s brojem biračkog mjesta i crvene naljepnice "Rezultati nisu preneseni",
- 7) kutije za pakiranje skenera.

(2) Glasački listići iz stavka (1) točka a) alineja 1. ovog članka, glasački su listići za redovito biračko mjesto prilagođeni za skeniranje.

(3) Središnje izborno povjerenstvo BiH osigurava da se svaka vreća za pakiranje izbornog materijala označi „bar kodom“ koji je drugačiji za svaku posebnu vreću. Na temelju „bar koda“, Središnje

izborno povjerenstvo BiH zadužuje izborno povjerenstvo vrećama za pakiranje izbornog materijala koje se nalaze u kutijama s neosjetljivim izbornim materijalom.

(4) Središnje izborno povjerenstvo BiH, za Lokalne izbore 2024. godine, svim izbornim povjerenstvima s neosjetljivim izbornim materijalom dostavlja i male prozirne vreće, s natpisom „Pomoćne vreće/Помоћне вреће“. Središnje izborno povjerenstvo BiH dostavlja izbornom povjerenstvu dovoljan broj vreća za svako redovito biračko mjesto.

(5) Izborno povjerenstvo, s ostalim izbornim materijalom, izdaje biračkom odboru za provedbu lokalnih izbora 1 (jednu) vreću iz stavka (3) ovog članka.

(6) Birački odbor obvezno zadužene male prozirne vreće vraća izbornom povjerenstvu zajedno s drugim izbornim materijalom.

(7) Izborno povjerenstvo male prozirne vreće čuva na pogodnom i osiguranom mjestu do provedbe sljedećih redovitih izbora.

(8) Birački odbor vreće iz stavka (3) ovog članka rabi u postupku brojanja glasačkih listića nakon otvaranja glasačke kutije, na način da u njih sprema glasačke listiće za razinu vlasti koja se trenutno ne broji.

Članak 11.

(Odgovornost za distribuciju izbornog materijala)

(1) Središnje izborno povjerenstvo BiH odgovorno je za distribuciju i sigurnost izbornog materijala iz stavka (1) članka 10. do izbornog povjerenstva.

(2) Izborno povjerenstvo, od trenutka preuzimanja izbornog materijala od Središnjeg izbornog povjerenstva BiH odgovorno je za dostavu i raspodjelu izbornog materijala po biračkim odborima na području osnovne izborne jedinice i za njegovu sigurnost do trenutka predaje biračkim odborima. Izborno povjerenstvo je od trenutka preuzimanja cjelokupnog izbornog materijala od biračkih odbora odgovorno za sigurnost izbornog materijala, do njegovog uručenja Središnjem izbornom povjerenstvu BiH.

(3) Za primopredaju izbornog materijala iz stavka (2) ovog članka od i prema Središnjem izbornom povjerenstvu BiH odgovoran je predsjednik izbornog povjerenstva ili član izbornog povjerenstva kojeg predsjednik ovlasti u pisanoj formi.

Članak 12.

(Dostava izbornog materijala članak 5.3 Izbornog zakona BiH)

(1) Središnje izborno povjerenstvo BiH dostavlja izbornom povjerenstvu izborni materijal iz članka 10. stavak (1) točka a) alineje 1), 2) i 4) i točke b) alineje 1) ovog Pravilnika, najkasnije tri dana prije dana održavanja izbora, a iz članka 10. točke a) alineje 3) i neosjetljivi izborni materijal iz točke b) alineja 2) i alineja 5) ovog Pravilnika, najkasnije 20 dana prije dana održavanja izbora. Skeneri, svi pripadajući materijali poput baterija/akumulatora, kablova, glasački listići i glasačke kutije i ostali materijali iz članka 10. stavak (1) točka a) alineje 5) i 6) i točke b) alineje 3), 4), 6) i 7) dostavit će dobavljač izravno izbornim povjerenstvima, na način kako je to utvrdilo Središnje izborno povjerenstvo BiH, najkasnije tri dana prije dana održavanja izbora.

(2) Prilikom primopredaje skenera i opreme obavit će se testiranje tehničke ispravnosti skenera, u nazočnosti operatera, predstavnika Središnjeg izbornog povjerenstva BiH, donatora, organizacije i dobavljača, nakon čega će se potpisati obrazac o tehničkoj ispravnosti predanog skenera i opreme.

Nakon preuzimanja, za distribuciju skenera i prateće opreme na biračka mjesta odgovorno je izborno povjerenstvo.

Članak 13.

(Obrasci PO-1 i PO-2 – članak 5.4 stavak (2) Izbornog zakona BiH)

(1) Mjerodavno izborno povjerenstvo dužno je tijekom preuzimanja izbornog materijala od Središnjeg izbornog povjerenstva BiH provjeriti ukupan broj primljenih optičkih skenera, kutija glasačkih listića za skener i preostalog izbornog materijala i potvrditi prijem u odgovarajuće primopredajne obrasce izbornog materijala – obrazac PO-1 i obrazac PO-2, koji su sastavni dio ovog Pravilnika.

(2) Potpisani preslik obrazaca iz stavka (1) ovog članka, izborno povjerenstvo zadržava za svoje potrebe, a ostale preslike zadržava Središnje izborno povjerenstvo BiH.

(3) Ukoliko izborno povjerenstvo, nakon prijema izbornog materijala iz stavka (1) ovog članka, uoči određene nedostatke u pogledu količine i vrste primljenog izbornog materijala, dužno je odmah, a najkasnije u roku od 12 sati od prijema izbornog materijala, pismeno izvijestiti Središnje izborno povjerenstvo BiH kako bi se otklonili uočeni nedostaci.

Članak 14.

(Predaja izbornog materijala izbornom povjerenstvu – članak 5.26 Izbornog zakona BiH)

(1) Nakon zatvaranja biračkih mjesta i okončanja procesa brojanja i svih aktivnosti na biračkom mjestu, birački odbor dostavlja izbornom povjerenstvu zapakiran izborni materijal, uključujući i optički skener s kutijom, baterije, kablove, kao i zamjenski skener ukoliko je došlo do zamjene pokvarenog skenera tijekom procesa glasanja, na način propisan člankom 39. ovog Pravilnika.

(2) Predsjednik biračkog odbora uz pomoć operatera dužan je opremu iz stavka (1) ovog članka uz osjetljivi izborni materijal dostaviti s biračkog mjesta izbornom povjerenstvu, gdje se prikuplja do povrata Središnjem izbornom povjerenstvu BiH.

(3) Izborno povjerenstvo pri preuzimanju izbornog materijala od biračkog odbora provjerava je li izborni materijal upakiran na propisan način i potvrđuje prijem u obrascu Zapisnik BO-IK. Ukoliko uoči da izborni materijal nije propisno upakiran ili da određeni materijal nedostaje, poziva birački odbor da otkloni uočene nedostatke uz nazočnost promatrača, a pod kontrolom izbornog povjerenstva.

Članak 15.

(Predaja izbornog materijala Središnjem izbornom povjerenstvu BiH)

(1) Izborno povjerenstvo priprema izborni materijal s biračkih mjesta za predaju Središnjem izbornom povjerenstvu BiH.

(2) Središnje izborno povjerenstvo BiH pri preuzimanju izbornog materijala od izbornog povjerenstva osnovne izborne jedinice provjerava je li izborni materijal upakiran na propisan način, te skenira sve „bar kodove“ na vrećama iz članka 10. stavak (2) ovog Pravilnika, nakon čega potvrđuje prijem u primopredajnom obrascu izbornog materijala Zapisnik IP-SIP BiH.

(3) Ukoliko prilikom skeniranja “bar kodova” na vrećama, određena vreća ne posjeduje “bar kod”, osoblje Središnjeg izbornog povjerenstva BiH preuzima vreću uz naznaku u primopredajnom

obrascu iz stavka (1) ovog članka broja plastičnog pečata navedene vreće. Isto tako ukoliko se uoče određeni nedostaci u pakiranju izbornog materijala mjerodavna osoba Središnjeg izbornog povjerenstva BiH nalaže izbornom povjerenstvu da odmah otkloni uočene nedostatke.

(4) Obrazac iz stavka (1) ovog članka izbornom povjerenstvu umnaža i preslik zadržava za svoje potrebe, a original obrazac zadržava Središnje izbornom povjerenstvo BiH.

Članak 16.

(Pakiranje i primopredaja glasačkih listića – članak 5.4 Izbornog zakona BiH)

(1) Glasački listići dostavljaju se izbornom povjerenstvu zapakirani u odgovarajući broj paleta u ovisnosti o ukupnom broju kutija glasačkih listića za skener koji se isporučuju danoj osnovnoj izbornoj jedinici.

(2) Vakuum pakiranja s glasačkim listićima za biračka mjesta na teritoriju dane osnovne izborne jedinice zapakirani su u kutije. Svako redovito pilot biračko mjesto dobiva jednu ili više kutija s glasačkim listićima.

(3) Svaka paleta s glasačkim listićima označava se sljedećim podacima:

- a) jedinstvenom oznakom, odnosno serijskim brojem palete;
- b) nazivom osnovne izborne jedinice;
- c) brojem kutija koje se nalaze na paleti;
- d) brojevima biračkih mjesta na koje se kutije sa te palete odnose i
- e) podacima o ukupnom broju i tipu glasačkih listića koji se nalaze na paleti.

(4) Svaka kutija s glasačkim listićima označava se sljedećim podacima:

- a) brojem biračkog mjesta;
- b) nazivom osnovne izborne jedinice;
- c) oznakom tipa glasačkih listića koji su zapakirani u kutiju;
- d) podacima o ukupnom broju glasačkih listića zapakiranih u kutiju i
- e) podacima o rednom broju kutije i ukupnom broju kutija za dano biračko mjesto.

(5) Središnje izbornom povjerenstvo BiH će tijekom tiskanja i pakiranja glasačkih listića u tiskari posebnom odlukom imenovati povjerenstvo iz reda uposlenih u Tajništvu Središnjeg izbornog povjerenstva BiH za stalni nadzor i kontrolu tiskanja i pakiranja glasačkih listića, što podrazumijeva i kontrolna brojanja glasačkih listića prije pakiranja u plastične folije, metodom slučajnog uzorka. Ovom odlukom će Središnje izbornom povjerenstvo BiH odrediti i jednog člana Središnjeg izbornog povjerenstva BiH za koordinaciju rada ovog povjerenstva.

(6) Središnje izbornom povjerenstvo BiH će posebnom odlukom odrediti osobe koje će vršiti nadzor nad izradom papira za glasačke listiće za skener i njegovog pakiranja na palete.

(7) Osobe iz stavka (5), odnosno povjerenstvo iz stavka (6) ovog članka dužne su Središnjem izbornom povjerenstvu BiH dostavljati informaciju u pisanom obliku o tijeku realizacije određenih aktivnosti, te po završetku podnositi pisano izvješće o izvršenom nadzoru i kontroli izrade glasačkih listića, odnosno tiskanju i pakiranju glasačkih listića.

Članak 17.
(Glasačka kutija, skeneri i pomoćne vreće)

- (1) Izorno povjerenstvo je dužno glasačke kutije propisno skladištiti, evidentirati njihovo brojno stanje i eventualna oštećenja i nedostatke te čuvati za potrebe sljedećih izbora kao stalno materijalno sredstvo.
- (2) Optičke skenere će, kao dio izbornog materijala, izorno povjerenstvo tretirati kao osjetljiv materijal i čuvati od fizičkih oštećenja. Ostala oprema, koja ide uz skenere, kao što su baterija, akumulator, kablovi i dr. čuva se zajedno sa skenerom.
- (3) Izorno povjerenstvo dužno je vreće iz članka 10. stavak (3) ovog Pravilnika, propisno skladištiti, evidentirati njihovo brojno stanje i eventualna oštećenja i nedostatke te čuvati za potrebe sljedećih izbora kao stalno materijalno sredstvo.
- (4) Evidenciju brojnog stanja glasačkih kutija iz stavka (1) ovog članka izorno povjerenstvo dostavlja Središnjem izbornom povjerenstvu BiH uz redovito izvješće o radu, dok evidenciju vreća iz članka 10. stavak (3) ovog Pravilnika izorno povjerenstvo dostavlja Središnjem izbornom povjerenstvu BiH, samo izuzetno, u slučaju potrebe za dodatnim vrećama, i to početkom izborne godine.
- (4) Vrste i postupanje s glasačkom kutijom Središnje izorno povjerenstvo BiH će regulirati posebnim propisom.

DIO TREĆI – REDOVITA BIRAČKA MJESTA

POGLAVLJE I. PAKIRANJE I PREDAJA GLASAČKIH LISTIĆA IZBORNIM POVJERENSTVIMA

Članak 18.
(Redovito biračko mjesto – članak 5.4 Izbornog zakona BiH)

Redovito biračko mjesto na kojem se rabe skeneri dobiva broj glasačkih listića prema broju birača na izvodu iz Središnjeg biračkog popisa za određeno biračko mjesto, koji se zaokružuje na sljedećih 10.

Članak 19.
(Pakiranje glasačkih listića)

- (1) Paketi s glasačkim listićima za određeno redovito biračko mjesto sadrže odgovarajući broj vakuum pakiranja od 200 glasačkih listića iste izborne razine. Ukoliko je broj glasačkih listića za određeno redovito biračko mjesto manji od 200, ili ako ukupan broj listića nije djeljiv s 200, ostatak glasačkih listića za skener će biti smješten u posebno vakuum pakiranje, ako ta razlika bude veća od 50. Ako ta razlika bude iznosila 50 ili manje glasačkih listića za skener, listići će biti smješteni u isto pakiranje s 200 listića, uz obvezno navođenje točnog broja listića koje sadrži to pakiranje.
- (2) Svako vakuum pakiranje označava se podacima o tipu glasačkih listića, brojem redovitog biračkog mjesta, nazivom i kodom osnovne izborne jedinice i ukupnim brojem glasačkih listića za

skener koji se nalaze u pakiranju, uz numeraciju broja pakiranja za svaku razinu na način koji odredi Središnje izborno povjerenstvo BiH.

(3) Osim podataka iz stavka (2) ovog članka na vakuum pakiranju se nalazi naljepnica s „bar kodom“, koji sadrži zaporku osnovne izborne jedinice.

POGLAVLJE II. PRIJE OTVARANJA BIRAČKIH MJESTA

Članak 20.

(Dan uoči izbora na redovitom biračkom mjestu – članak 5.3 stavak (1) Izbornog zakona BiH)

(1) Izborno povjerenstvo donosi plan predaje izbornog materijala biračkom odboru na biračkom mjestu.

(2) Prema planu iz stavka (1) ovog članka, izborno povjerenstvo će dan prije, a najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkih mjesta, dostaviti biračkom odboru izborni materijal i to:

- a) izvod iz Središnjeg biračkog popisa za određeno biračko mjesto;
- b) odgovarajući broj glasačkih listića;
- c) odgovarajući broj glasačkih kutija za skener;
- d) jedan optički skener po biračkom mjestu, s dodatnom opremom, kako je propisano člankom 10. stavak (1) točka a) alineja 5) i 6),
- e) komplet obrazaca za biračko mjesto;
- f) kandidacijske liste, odnosno postere s izgledom glasačkih listića na kojima se glasuje u toj izbornoj jedinici;
- g) postere s naputcima kako se glasuje putem skenera, postere kako označiti i ubaciti glasački listić u skener i postere kako upakirati izborni materijal s pilot biračkih mjesta,
- h) ZARBO iz članka 6. stavak (1) ovog Pravilnika;
- i) potrošni materijal prema specifikaciji iz ZARBO neophodan za proces glasovanja i brojanja glasačkih listića;
- j) pečat za dodatnu zaštitu glasačkih listića za skener;
- k) priručnik s procedurama;
- l) zaštitni fascikl u koji se stavljaju glasački listići nakon označavanja do ubacivanje u skener;
- m) naljepnica za skener s brojem biračkog mjesta i crvena naljepnica "Rezultati nisu preneseni";
- n) kutije za skener.

(3) Birački odbor, uz asistenciju operatera, prilikom primopredaje izbornog materijala od strane izbornog povjerenstva, provjerava je li izborni materijal, koji je primio od izbornog povjerenstva, kompletan i u ispravnom stanju te potpisuje u ZARBO. Ukoliko birački odbor, uz asistenciju operatera, utvrdi da izborni materijal nije kompletan ili je skener tehnički neispravan, odmah o tome obavještava izborno povjerenstvo koje je obvezno, u kontaktu sa Središnjim izbornim povjerenstvom BiH otkloniti sve nedostatke, odnosno zamijeniti neispravan skener, u najkraćem roku.

(4) Predsjednik, operater, i članovi biračkog odbora nakon prijema izbornog materijala potpisuju zakletvu u ZARBO.

(5) Nakon primljenog izbornog materijala, predsjednik i članovi biračkog odbora provjeravaju prostor koji je predviđen za biračko mjesto i otklanjaju eventualne nedostatke ako utječu na

zakonitost rada biračkog odbora. Zapažanje o stanju biračkog mjesta upisuje se u ZARBO. Predsjednik i članovi biračkog odbora odgovorni su za sigurnost izbornog materijala na biračkom mjestu od trenutka prijema materijala pa do završetka svih svojih dužnosti nakon zatvaranja biračkog mjesta, okončanja procesa brojanja i uručjenja izbornog materijala. Izborni materijal se u noći prije otvaranja biračkog mjesta čuva u zaključanim prostorijama na lokaciji biračkog mjesta. Policija osigurava birački materijal u noći prije otvaranja biračkih mjesta na lokacijama biračkih mjesta.

(6) Birački odbor uklanja s biračkog mjesta sve oznake i obilježja koja upućuju na političke stranke, vjerske simbole, kao i oznake koje imaju diskriminacijsko značenje. Birački odbor postavlja na vidnom mjestu oznaku biračkog mjesta, ulaza i izlaza, smjera lokacije biračkog mjesta, zabrane unošenja i pokazivanja oružja i opasnih predmeta, zabrane pušenja, zabrana uporabe fotoaparata, kamere, mobitela ili drugih sredstava kojima se može snimiti ili isporučiti zvučni, video ili tekstualni sadržaj na biračkom mjestu od trenutka preuzimanja glasačkog listića pa do napuštanja biračkog mjesta, izlaže kandidacijske liste i na vidljivom mjestu izlaže popis članova biračkog odbora s nazivom političkog subjekta koji ih je nominirao.

(7) Predsjednik i članovi biračkog odbora uređuju biračko mjesto tako da se omogući nesmetano kretanje birača na biračkom mjestu.

(8) Birački odbor određuje mjesto za svaku glasačku kabinu na način da se otvor glasačke kabine okrene prema članovima biračkog odbora i promatračima i da glasačka kabina bude dovoljno udaljena od članova biračkog odbora, promatrača ili birača koji se identificira kako se ne bi povrijedila tajnost glasovanja.

Članak 21.

(Prije otvaranja biračkog mjesta – članak 5.8 Izbornog zakona BiH)

(1) Svi članovi biračkog odbora i operater moraju doći na biračko mjesto najmanje sat vremena prije početka otvaranja biračkog mjesta. U tom vremenskom razdoblju samo članovi biračkog odbora, operateri i akreditirani promatrači mogu biti nazočni na biračkom mjestu.

(2) Birački odbor na biračkim mjestima na kojima nije omogućen pristup osobama iz članka 26. stavak (4) ovog Pravilnika određuje posebno mjesto i postavlja glasačku kabinu ispred biračkog mjesta za ovu kategoriju birača.

(3) Prije otvaranja biračkog mjesta operater je dužan provjeriti funkcionalnost opreme o čemu izvješćuje izbornu povjerenstvo putem predsjednika biračkog odbora. U slučaju problema u radu i funkcioniranju opreme, postupa se sukladno instrukciji iz članka 25. ovog Pravilnika.

(4) Prije početka glasovanja predsjednik odnosno članovi biračkog odbora:

- a) upisuju sve potrebne podatke na omotnice;
- b) predsjednik biračkog odbora upisuje u Obrazac za brojno stanje broj birača koji su upisani u izvod iz Središnjeg biračkog popisa;
- c) ručno broje primljene glasačke listiće za skener za svaku izbornu razinu i predsjednik biračkog odbora upisuje u Obrazac za brojno stanje ukupan broj primljenih glasačkih listića za skener;
- d) predsjednik biračkog odbora provjerava glasačku kutiju i pokazuje svim nazočnim osobama da je glasačka kutija prazna, nakon čega operater pod nadzorom predsjednika biračkog odbora na glasačku kutiju stavlja skener i plastične pečate;

- e) predsjednik biračkog odbora u Obrazac za brojno stanje upisuje serijske brojeve pečata glasačke kutije;
- f) postavljaju zapečaćenu glasačku kutiju na mjesto gdje je svi nazočni mogu vidjeti;
- g) predsjednik upućuje operatera da ispiše početno izvješće iz skenera iz kojeg je vidljivo da je početno stanje na skeneru „0“. Ovo izvješće potpisuju predsjednik i svi članovi biračkog odbora i prilažu uz ZARBO obrazac. Početno izvješće se stavlja na uvid nazočnim promatračima;
- h) na vidnom mjestu objavljuju popis članova biračkog odbora s naznakom političkog subjekta koji ih je nominirao;
- i) predsjednik upisuje u ZARBO vrijeme otvaranja biračkog mjesta;
- j) predsjednik provjerava promatračev identifikacijski dokument s fotografijom, koji zadržava do trenutka kada promatrač napušta biračko mjesto, utvrđuje nalazi li se ime promatrača na akreditaciji i u ZARBO upisuje ime promatrača, naziv subjekta koji ga je akreditirao, broj njegove akreditacije, vrijeme kada je promatrač stigao i vrijeme kada je promatrač napustio biračko mjesto;
- k) predsjednik upućuje promatrače na mjesto gdje mogu sjesti i promatrati izborne aktivnosti, te ih upozorava da se ne mogu miješati u izborni proces niti gledati u glasačku kabinu, ali da mogu postavljati pitanja u svezi s izbornim procesom i stavljati mišljenja ili primjedbe na izborni proces u ZARBO ili ih predati u pisanoj formi, uz obvezan potpis.

(5) Predsjednik biračkog odbora određuje dužnosti svim članovima biračkog odbora i to evidentira u dio Z3 ZARBO. U dio Z5 ZARBO predsjednik biračkog odbora također evidentira vrijeme svog odlaska s biračkog mjesta, kao i vrijeme povratka na biračko mjesto.

(6) Ukoliko tijekom glasovanja član biračkog odbora napusti biračko mjesto i njegovu dužnost preuzme njegov zamjenik, predsjednik biračkog odbora, u dio Z5 ZARBO, evidentira vrijeme zamjene i razlog napuštanja biračkog mjesta. Zamjenik predsjednika ili zamjenik člana biračkog odbora prilikom dolaska na biračko mjesto prije preuzimanja dužnosti predsjednika ili člana potpisuje zakletvu u ZARBO.

Članak 22.

(Postupanje biračkog odbora u slučaju neispravnosti u pakiranjima glasačkih listića)

(1) U slučaju da birački odbor prilikom provedbe procedure propisane člankom 21. stavak (4) točka c) ovog Pravilnika utvrdi nepravilnosti:

- a) u vakuum pakiranjima glasačkih listića za skener nađu materijal koji nije glasački listić, ili glasačke listiće na kojima nema otiskanih kandidata, ili glasački listić ne sadrži kandidacijske liste za izbornu jedinicu, ili glasačke listiće koje nije propisalo Središnje izborno povjerenstvo BiH, obvezan je odvojiti ih i utvrditi njihov broj, kao i utvrditi broj glasačkih listića koji su ispravni,
- b) u vakuum pakiranjima glasačkih listića prime manji broj glasačkih listića od predviđenog broja, a utjecao bi na proces glasovanja zbog nedostatka glasačkih listića,

odmah po saznanju o nepravilnostima iz točke a) i b) ovog stavka, obavještava izorno povjerenstvo.

(2) Izborno povjerenstvo po obavještenju biračkog odbora iz stavka (1) ovog članka obvezno je otići na biračko mjesto i utvrđenu nepravilnost zapisati u ZARBO u dio “Prije otvaranja biračkog mjesta“, te dostaviti pisano izvješće o utvrđenoj nepravilnosti Središnjem izbornom povjerenstvu BiH.

(3) Ukoliko navedene nepravilnosti utječu na rad biračkog odbora u smislu nedostatka glasačkih listića za njihov rad, izborna povjerenstva od biračkih odbora, s bližih biračkih mjesta uzima maksimalno po 100 glasačkih listića, te ih dostavlja biračkom odboru kojem nedostaju glasački listići.

(4) Postupak propisan u stavku (3) ovog članka izborna povjerenstva obavlja zapisnički, a birački odbor iste te činjenice upisuje u Obrazac brojnog stanja u red 3 "Broj naknadno zaduženih/izuzetih glasačkih listića", gdje birački odbor kojem su izuzeti glasački listići upisuje broj izuzetnih glasačkih listića, a birački odbor kojem su dani glasački listići upisuje broj preuzetih glasačkih listića.

Članak 23.

(Postupanje biračkog odbora u slučaju neispravnosti rada skenera)

(1) Pod nadzorom predsjednika biračkog odbora, te u nazočnosti biračkog odbora, operater je obavezan tehničku opremu potrebnu za provedbu pilot projekta instalirati na biračkom mjestu odmah nakon zaprimanja opreme od strane izbornog povjerenstva (najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkog mjesta), te provjeriti funkcionalnost dostavljene opreme putem kontrolnog glasačkog listića. Operater provlači dijagnostički (kontrolni) glasački listić kroz skener o čemu izvješćuje birački odbor.

(2) U slučaju problema u radu i funkcioniranju opreme postupa se sukladno instrukciji iz članka 25.

(3) U slučaju tehničkih problema s opremom odluku o nastavku izbornih aktivnosti na biračkom mjestu donosi Središnje izborna povjerenstva BiH.

POGLAVLJE III. PROCEDURA GLASOVANJA

Članak 24.

(Identifikacija birača, izdavanje glasačkog listića za skenere i glasovanje – članak 5.13 i 5.16 Izbornog zakona BiH)

(1) Prilikom ulaska na biračko mjesto radi identifikacije i glasovanja svaki birač mora predložiti jedan od važećih osobnih dokumenata, sukladno članku 5.12 Izbornog zakona BiH. Nakon što član biračkog odbora utvrdi identitet birača i njegovo ime bude pronađeno u izvodu iz Središnjeg biračkog popisa, birač se potpisuje identično kao na identifikacijskom dokumentu pored svog imena u izvodu iz Središnjeg biračkog popisa. Član biračkog odbora ima dužnost i odgovornost upozoriti svakog birača da njegov potpis na izvodu iz Središnjeg biračkog popisa mora odgovarati potpisu na identifikacijskom dokumentu koji je predložen.

(2) Ukoliko se birač ne potpiše identično kao na identifikacijskom dokumentu, član biračkog odbora ga upozorava da se treba potpisati isto kao na identifikacijskom dokumentu, a ukoliko birač isto odbije predsjednik biračkog odbora u dijelu Z5 ZARBO navodi ime i prezime birača, redni broj birača na izvodu iz Središnjeg biračkog popisa i činjenicu da je birač odbio potpisati se identično kao na osobnom dokumentu.

(3) Kada birač bude identificiran i potpiše se u izvodu iz Središnjeg biračkog popisa, član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića izdaje glasački listić. Na svaki glasački listić, na prednjoj stranici, iznad teksta "Naputak za glasovanje", u predviđeni pravokutnik na sredini stranice

obvezno stavlja otisak pečata biračkog mjesta, potpisuje se pored pečata, objašnjava biraču kako treba ispravno ispuniti glasačke listiće uz napomenu da pogleda naputak o načinu glasovanja, koje se na glasačkim listićima koji su tiskani dvostrano nalazi na obje strane svakog glasačkog listića, da birač treba koristiti olovku koja se nalazi u kabini za označavanje glasačkog listića, da treba koristiti fasciklu za zaštitu tajnosti glasovanja prilikom nošenja glasačkog listića od kabine za glasovanje do glasačke kutije/skenera, te da će glasačke listiće, bez zaštitne fascikle, ubaciti u otvor skenera u ravnoj liniji kako bi se izbjeglo zaglavljivanje, jedan po jedan, koje će skener automatski povući u glasačku kutiju, zatim mu izdaje glasačke listiće i odmah ga upućuje prema jednoj od slobodnih glasačkih kabina kako bi popunio glasačke listiće. U glasačkoj kabini u isto vrijeme smije se nalaziti samo jedna osoba, osim ako se radi o biraču iz članka 26. ovog Pravilnika.

(4) Ispunjavanje glasačkog listića na biračkom mjestu je tajno, glasovanje je osobno. Predsjednik i članovi biračkog odbora dužni su osigurati tajnost glasovanja i onemogućiti da neka osoba glasuje umjesto druge osobe pod njegovim imenom ili ponovno glasuje.

(5) Nakon popunjavanja glasačkih listića, birač koristi fasciklu za glasačke listiće kojim se dodatno osigurava tajnost glasovanja kad se prenosi glasački listić od glasačke kabine do skenera, te ubacuje jedan po jedan glasački listić u optički skener.

(6) Birač stavlja glasački listić u otvor na vrhu optičkog skenera, koji automatski povuče glasački listić, skenira i provlači ga u glasačku kutiju, nakon čega se na zaslonu skenera pojavljuje poruka da je glasački listić uspješno skeniran. Isti postupak birač ponavlja i s glasačkim listićem za drugu izbornu razinu.

(7) Ukoliko glasački listić nije uspješno skeniran (za jednu ili obje izborne razine) zbog gužvanja ili zaglavljivanja u skeneru, te je došlo do oštećenja pri njegovom oslobađanju iz skenera, birač dobiva novi glasački listić za izbornu razinu koji nije uspješno skeniran, nakon čega se ponavlja proces glasovanja, odnosno ubacivanje u skener navedenog glasačkog listića

(8) O slučajevima iz stavka (7) u kojima je izdan novi glasački listić, predsjednik biračkog odbora vodi evidenciju u ZARBO, navodeći vrijeme i razlog izdavanja novog glasačkog listića.

(9) Član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije vodi računa da oba glasačka listića budu ubačena u optički skener.

(10) U slučaju da birač ne ubaci oba glasačka listića, koji su mu izdani na biračkom mjestu, član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije upozorit će birača da je obavezan to uraditi. Ako birač ne postupi sukladno ovom upozorenju, predsjednik biračkog odbora će u ZARBO izvršiti evidenciju navedenog, zapisujući i podatke s identifikacijom birača. Ukoliko se glasački listić nalazi u zaštitnoj fascikli i nije ugrožena tajnost glasovanja, član biračkog odbora ubacuje glasački listić u skener. Ukoliko se glasački listić nalazi izvan zaštitne fascikle, čime je ugrožena tajnost glasovanja, listić se proglašava oštećenim, stavlja u omotnicu s oštećenim glasačkim listićima uz napomenu "Oštećeni – birač odbio ubaciti u glasačku kutiju" i izvršene radnje evidentiraju u ZARBO.

(11) U slučaju da birač pokuša u skener ubaciti glasački listić koji se po formi i sadržaju razlikuje od glasačkih listića, koji se izdaju na biračkim mjestima, član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije obavijestit će o tome predsjednika biračkog odbora, koji će prekinuti proces glasovanja i uz intervenciju policije taj glasački listić oduzeti biraču. Predsjednik biračkog odbora će u ZARBO evidentirati ovaj slučaj, zapisujući i podatke s identifikacijskom dokumenta birača. O navedenim slučajevima predsjednik biračkog odbora odmah obavještava izbornu povjerenstvo.

(12) Predsjednik, članovi biračkog odbora i operateri, ako im se imena nalaze na izvodu iz Središnjeg biračkog popisa za to biračko mjesto, glasuju neposredno poslije otvaranja biračkog mjesta.

Članak 25.

(Postupanje operatera u slučaju neispravnosti rada skenera)

(1) U slučaju da se zaglavi glasački listić u skeneru, birač o tome obavještava predsjednika biračkog odbora. Predsjednik biračkog odbora nalaže operateru da pokuša izvući zaglavljene glasačke listiće. Izvučeni glasački listić se tretira kao oštećeni, a glasaču se izdaje novi glasački listić.

(2) U slučaju da operater ne može izvući glasački listić ili se glasački listić prilikom izvlačenja iz skenera pocijepa, operater skida skener s glasačke kutije skida pečate skenera izvlači zaglavljene glasačke listiće. Nakon toga operater ponovno stavlja skener na glasačku kutiju i glasovanje se nastavlja. Svi upotrijebljeni pečati se čuvaju i pakiraju u plastičnu vreću s obrascem ZARBO. Izvršene radnje uklanjanja i ponovnog postavljanja skenera predsjednik biračkog odbora je dužan upisati u ZARBO.

(3) U slučaju kvara skenera ili učestalih problema sa skenerom, predsjednik biračkog odbora u konzultaciji sa operaterom obavještava izbornu povjerenstvo o potrebi zamjene skenera. U novi skener se ubacuje SD memorija s upotrijebljenog skenera i proces glasovanja se nastavlja.

(4) U slučaju potrebe prelaska na redovitu proceduru glasovanja, o čemu se upisuju činjenice u ZARBO, predsjednik biračkog odbora pribavlja suglasnost izbornog povjerenstva, koje je osiguralo prethodnu suglasnost Središnjeg izbornog povjerenstva BiH.

(5) U slučaju nestanka struje, operater uključuje skener na bateriju s kabelom i postupak glasovanja se nastavlja redovito. Predsjednik biračkog odbora nadgleda postupak priključenja skenera na bateriju i izvršene radnje evidentira u ZARBO.

Članak 26.

(Pomoć druge osobe – članak 5.19 Izbornog zakona BiH)

(1) Prilikom glasovanja birača koji je slijep, nepismen ili osoba s invaliditetom, birač ima pravo koristiti pomoć druge osobe koju on izabere i uz odobrenje predsjednika biračkog odbora.

(2) Član biračkog odbora zadužen za identifikaciju u dio predviđen za potpis upisuje broj identifikacijskog dokumenta birača koji glasuje, a slijep je, nepismen ili fizički nesposoban i birača koji mu pomaže, pored njegovog potpisa.

(3) Predsjednik biračkog odbora vodi evidenciju o situacijama u kojima se koristi pomoć druge osobe na PDO obrascu. PDO obrazac sadrži sljedeće podatke:

- a) podatak gdje birač koristi pomoć druge osobe na biračkom mjestu ili izvan biračkog mjesta;
- b) za birača koji je slijep, nepismen ili fizički nesposoban:
 - ime prezime,
 - JMB,
 - broj identifikacijske isprave;
- c) za osobu koje pruža pomoć biraču:
 - ime i prezime,
 - broj identifikacijske isprave i JMB,
 - potpis;

- d) oznaka radi li se o slijepoj, nepismenoj ili fizički nesposobnoj osobi,
- e) navod o vrsti dokaza, odnosno broj i nadnevak izdavanja dokaza o činjenici iz točke d) ovog članka;
- f) redni broj obrasca;
- g) broj biračkog mjesta;
- h) redni broj birača koji se nalazi u izvodu iz Središnjeg biračkog popisa;
- i) izjava da osoba koje pomaže biraču može pomoći samo jednom biraču na dan izbora;
- j) potpis predsjednika biračkog odbora.

(4) Dokaz iz stavka (3) točka d) za slijepu i osobu s invaliditetom je rješenje ili uvjerenje/potvrda mjerodavne ustanove, instituta ili povjerenstva o utvrđenom invaliditetu ili tjelesnom oštećenju i članska iskaznica saveza ili udruge registrirane za pomoć ovoj kategoriji osoba. Izuzetno predsjednik biračkog odbora može bez dokaza odobriti pomoć druge osobe biraču koji očigledno nije u mogućnosti izvršiti glasovanje bez ove pomoći, a zbog svoje nesposobnosti. Dokaz za nepismenu osobu iz stavka (3) je oznaka "XX" na putnoj ispravi ukoliko je identifikacija birača izvršena pomoću putne isprave, odnosno nepopunjena rubrika za potpis ukoliko je identifikacija izvršena osobnom iskaznicom.

(5) Osoba s invaliditetom je i onaj birač koji dođe do biračkog mjesta, ali zbog fizičkih prepreka i neprilagodbe prostora njegovoj invalidnosti ne može ući. Za ovu kategoriju birača uređuje se posebno mjesto s glasačkom kabinom, ispred biračkog mjesta, a koje je pogodno za ovu kategoriju birača. Druga osoba, koju taj birač izabere, donosi važeći identifikacijski dokument fizički nesposobnog birača na biračko mjesto i izjavljuje da birač ne može ući na biračko mjesto. Član biračkog odbora zadužen za identifikaciju provjerava je li ime fizički nesposobnog birača upisano u izvod iz Središnjeg biračkog popisa. Ako je ime tog birača upisano u izvod iz Središnjeg biračkog popisa, predsjednik biračkog odbora unosi podatke u evidenciju iz stavka (3) ovog članka i odobrava procedure, a zatim član biračkog odbora odlazi prema fizički nesposobnom biraču, sa ZARBO, glasačkim listićima, olovkom i omotnicom. Član biračkog odbora upisuje ime i osobne podatke fizički nesposobnog birača s brojem identifikacijskog dokumenta. Fizički nesposobni birač potpisuje se pored tih podataka i popunjava glasačke listiće koje stavlja u zaštitnu fasciklu. Osoba, koju je fizički nesposobni birač izabrao, odnosi u zaštitnoj fascikli glasačke listiće do glasačke kutije, otvara je i stavlja glasačke listiće u skener i zaštitnu fasciklu vraća članu biračkog odbora zaduženom za kontrolu glasačke kutije. Član biračkog odbora u dio predviđen za potpis, pored imena fizički nesposobnog birača upisuje broj identifikacijskog dokumenta tog birača. Osoba koja pomaže fizički nesposobnom biraču, upisuje svoje ime tiskanim slovima pokraj imena fizički nesposobnog birača u izvod iz Središnjeg biračkog popisa i potpisuje se.

(6) Izorno povjerenstvo obvezno je prilikom određivanja biračkih mjesta voditi računa da, ukoliko je to moguće, biračka mjesta odredi na lokacijama na kojim bi birači iz stavka (5) ovog članka imali pristup biračkom mjestu, te izbjegli procedure glasovanja iz stavka (5) ovog članka.

(7) Izorno povjerenstvo je obvezno za svako biračko mjesto ispisati najmanje po 10 PDO obrazaca, koje će numerirati u polje redni broj obrasca, iz stavka (3) ovog članka, predati ih predsjedniku biračkog odbora prilikom primopredaje izbornog materijala. Izorno povjerenstvo će biračkom odboru tijekom glasovanja dostaviti dodatni broj obrazaca na zahtjev predsjednika biračkog odbora.

(8) Birački odbor će sve uporabljene obrasce PDO iz stavka (3) ovog članka ubaciti u prozirnú plastičnu foliju koju će se s izvodom iz Središnjeg biračkog popisa upakirati po shemi pakiranja.

(9) Za omogućavanje pomoći druge osobe sukladno stavku (1) ovog članka odgovoran je predsjednik biračkog odbora.

Članak 27.

(Udaljavanje s biračkog mjesta – članak 5.6 Izbornog zakona BiH)

(1) Izorno povjerenstvo može s biračkog mjesta udaljiti predsjednika, članove biračkog odbora, i operatere koji su svojim aktivnostima narušili kontinuitet glasovanja, odnosno postupali suprotno pravilima tijekom glasovanja ili brojanja glasačkih listića. Izorno povjerenstvo o tome obvezno je pisanim putem, obavijestiti Središnje izorno povjerenstvo BiH i dostaviti kompletnu dokumentaciju o poduzetim radnjama.

(2) Izorno povjerenstvo postupak iz stavka (1) ovog članka pokreće po prijavi predsjednika ili člana biračkog odbora, akreditiranih promatrača ili birača ili po službenoj dužnosti.

(3) Birački odbor može udaljiti s biračkog mjesta promatrača ukoliko promatrač ometa proces glasovanja ili brojanja glasačkih listića. Odluku o udaljavanju promatrača s biračkog mjesta birački odbor donosi natpolovičnom većinom. Politički subjekt, čiji je promatrač udaljen s biračkog mjesta, može poslati novog promatrača na to biračko mjesto.

(4) Predsjednik biračkog odbora u dio Z7 ZARBO evidentira razlog i vrijeme udaljavanja promatrača s biračkog mjesta.

Članak 28.

(Zatvaranje biračkog mjesta – članak 5.9 stavak (2) Izbornog zakona BiH)

(1) Biračko mjesto zatvara se u 19,00 sati, osim u slučajevima propisanim odredbom članka 5.9 stavak (3) Izbornog zakona BiH.

(2) Procedura zatvaranja biračkog mjesta je sljedeća:

- a) predsjednik 15 minuta prije zatvaranja biračkog mjesta objavljuje svim nazočnim, unutar i ispred biračkog mjesta, vrijeme zatvaranja biračkog mjesta;
- b) član biračkog odbora zadužen za kontrolu reda u vrijeme zatvaranja biračkog mjesta obavezan je stati na kraj reda kako bi se osiguralo da se nijedna osoba ne priključi nakon zatvaranja biračkog mjesta i zatvara vrata odmah nakon što posljednji birač iz reda glasuje;
- c) predsjednik u ZARBO upisuje vrijeme zatvaranja biračkog mjesta i zatvara otvor skenera samoljepljivom trakom i potpisuje je.

(3) Prilikom zatvaranja biračkog mjesta predsjednik evidentira nazočne akreditirane promatrače u dijelu Z4 ZARBO.

POGLAVLJE IV. BROJANJE GLASAČKIH LISTIĆA I GLASOVA

Članak 29.

(Vrijeme brojanja)

Glasački listići broje se elektronički i ručno odmah nakon zatvaranja redovitih biračkih mjesta.

Članak 30.

(Redosljed radnji nakon zatvaranja biračkog mjesta – elektroničko brojanje)

(1) Nakon zatvaranja biračkog mjesta, operater pod nadzorom predsjednika biračkog odbora s izbornika (menija) na zaslonu skenera odabire opciju (naredbu) 'Ispiši obrazac', čime se dobiva završno izvješće s ukupnim odzivom za biračko mjesto, te s rezultatima elektroničkog brojanja glasovanja za obje izborne razine.

(2) Izvješće iz skenera sadrži sljedeće podatke:

- a) ukupan broj ubačenih listića za izbore za načelnika općine/gradonačelnika;
- b) broj nevažećih listića (praznih i nevažećih ostalih) za izbore za načelnika općine/gradonačelnika;
- c) broj važećih listića za izbore za načelnika općine/gradonačelnika;
- d) broj glasova po kandidatima za izbore za načelnika općine/gradonačelnika;
- e) ukupan broj ubačenih listića za izbore za općinska/gradska vijeća, odnosno skupštinu općine/grada;
- f) broj nevažećih listića (praznih i nevažećih ostalih) za izbore za općinska/gradska vijeća, odnosno skupštinu općine/grada;
- g) broj važećih listića za izbore za općinska/gradska vijeća, odnosno skupštinu općine/grada;
- h) broj glasova po političkom subjektu za izbore za općinska/gradska vijeća, odnosno skupštinu općine/grada;
- i) broj glasova po kandidatu unutar svakog političkog subjekta za koji su odabrana do tri kandidata za izbore za općinska/gradska vijeća, odnosno skupštinu općine/grada.

(3) Dva primjerka izvješća iz stavka (1) potpisuju predsjednik i svi članovi biračkog odbora i izvješće se prilaže uz ZARBO obrazac (uz original za Središnje izborno povjerenstvo BiH i uz zeleni preslik za izborno povjerenstvo), treći primjerak izvješća se objavljuje na vidljivom mjestu unutar biračkog mjesta.

(4) Nakon ispisivanja rezultata sa skenera, odnosno Obrasca elektroničkih rezultata (FER), predsjednik biračkog odbora nalaže operateru da pripremi skener za transmisiju rezultata na glavni server.

(5) Operater skida pečat s USB konektora i postavlja prijenosni modem (USB modem sa SIM karticom/Dongle) u USB port.

(6) Skener automatski pokušava uspostaviti vezu s glavnim serverom i prenosi podatke. Za svaki pokušaj spajanja i transmisije skener ispisuje izvješće.

(7) Nakon potvrđene transmisije rezultata, prijenosni modem se vadi i pakira sa skenerom, a izvješća o transmisiji se pakiraju zajedno s FER izvješćima.

(8) Ukoliko se rezultati nisu uspješno prenijeli na server, što će pokazati izvješće o transmisiji, taj će se skener obilježiti crvenom naljepnicom i jasno naznačenim brojem biračkog mjesta. Predsjednik biračkog odbora će upisati u ZARBO podatak da se rezultati nisu uspješno prenijeli. Prijenos rezultata će se izvršiti naknadno u sjedištu izbornog povjerenstva, a ako i tada transmisija nije uspješna, rezultati se prenose Središnjem izbornom povjerenstvu BiH na SD kartici.

(9) Nakon transmisije, Središnje izorno povjerenstvo BiH koristi rezultate kao elektroničke rezultate dobivene provedbom pilot projekta i kao takvi bit će predstavljeni javnosti putem mrežnog portala.

(10) Nakon zatvaranja biračkog mjesta i završenog procesa slanja podataka sa skenera, a prije početka ručnog brojanja i otvaranja glasačke kutije, u nazočnosti akreditiranih promatrača, predsjednik i članovi biračkog odbora:

- a) pečat iz članka 2. stavak (1) točka 36. ovog Pravilnika, odlaže se u prozirnu PLD vrećicu koja se zatvara i ostavlja na vidno mjesto na radnoj površini;
- b) sve olovke koje nisu crvene boje s biračkog mjesta se odlažu u vreću za neuporabljene glasačke listiće;
- c) broje i upisuju ukupan broj preostalih neuporabljenih glasačkih listića za svaku izbornu razinu u Obrazac za brojno stanje;
- d) broje i upisuju u ZARBO obrazac odbora u dio Z9, te predsjednik potpiše sa svake stranice Izvoda iz Središnjeg biračkog popisa, nakon čega upisuju ukupan broj potpisa (zbroj svih potpisa sa stranica Izvoda iz Središnjeg biračkog popisa). Predsjednik taj ukupan broj potpisa upisuje i u Obrazac brojnog stanja;
- e) birački odbor odmah nakon utvrđivanja broja potpisa sukladno točki d) ovog stavka Izvod iz Središnjeg biračkog popisa odlaže u za to predviđenu omotnicu koju preko zalijepljenog otvora lijepi samoljepljivom naljepnicom na kojoj piše "Izvod iz SBP – NE OTVARAJ!", te je ostavlja na vidnom mjestu na radnoj površini. Nakon završetka svih aktivnosti ova omotnica se pakira prema shemi pakiranja;
- f) broje i upisuju broj oštećenih glasačkih listića za svaku izbornu razinu i pakiraju ih u odgovarajuću omotnicu i
- g) predsjednik i članovi biračkog odbora potpisuju Obrazac za brojno stanje.

(2) Izborni materijal iz stavka (1) točke c) i točke f) ovog članka birački odbor pakira u prozirnu veću zaštitnu vreću pojedinačno za svaku razinu vlasti.

(3) Popunjavanje svih obrazaca na biračkom mjestu vrši se isključivo kemijskom olovkom crvene boje.

Članak 31.

(Redoslijed radnji prilikom ručnog brojanja)

(1) Nakon elektroničkog brojanja glasačkih listića birački odbor pristupa ručnom brojanju glasačkih listića.

(2) Prilikom ručnog brojanja na biračkom mjestu radnje se obavljaju sljedećim redoslijedom:

- a) utvrđivanje glasačkih listića u glasačkoj kutiji;
- b) brojanje glasačkih listića u glasačkoj kutiji;
- c) brojanje glasova (sustav većinskog glasa);
- d) brojanje glasova dobivenih sustavom otvorenih listi – glasovi za političke subjekte;
- e) brojanje glasova dobivenih sustavom otvorenih listi – glasovi za kandidate unutar političkih subjekata.

Članak 32.

(Ručno brojanje glasačkih listića – članak 5.25 Izbornog zakona BiH)

(1) Nakon zatvaranja biračkog mjesta u nazočnosti akreditiranih promatrača birački odbor:

- a) skida skener s pripadajućom opremom, te plastične pečate s glasačke kutije i pakira ih u zaštitnu kutiju i plastičnu vreću,
- b) Obrazac s elektroničkim rezultatima (FER) se pakira sa ZARBO, kao i izvješća o uspješnosti transmisije rezultata na način propisan člankom 39. stavak (5) točka a) ovog Pravilnika;
- c) otvara glasačku kutiju i njen sadržaj stavlja na pripremljenu radnu površinu za brojanje;
- d) predočava praznu glasačku kutiju nazočnima, dokazujući time da u kutiji nema preostalih glasačkih listića;
- e) razvrstava glasačke listiće po izbornim razinama u skupine glasačkih listića iste boje i u skupine po 25 komada;
- f) slaže skupine od po 25 glasačkih listića jednu na drugu unakrsno po dvjema razinama;
- g) utvrđuje broj skupina od po 25 glasačkih listića kojima dodaju broj preostalih glasačkih listića kako bi se dobio ukupan broj glasačkih listića za svaku razinu.

(2) Glasački listići za izbornu razinu koja se trenutno ne broji, pakira se posebno u prozirnu plastičnu vreću koja se odlažu na radnu površinu, tako da je svi nazočni mogu vidjeti.

Članak 33.

(Nevažeći glasački listić)

Glasački listić je nevažeći:

1. ako nije ispunjen, ili je ispunjen tako da nije moguće sa sigurnošću utvrditi kojoj je političkoj stranci, koaliciji, neovisnom kandidatu ili listi neovisnih kandidata birač dao svoj glas;
2. ako su dopisana imena kandidata; ili
3. ako je označeno više od jedne političke stranke, koalicije, neovisnog kandidata ili liste neovisnih kandidata; ili
4. ako se na temelju oznaka, koje je birač dopisao na glasački listić, kao što je potpis, može utvrditi njegov identitet; ili
5. ako birač označi glasački listić na način drugačiji od onog koji je utvrđen u članku 5.14 ovog Zakona
6. ako ne sadrži otisak pečata; ili
7. ako ga nije potpisao član biračkog odbora.

Članak 34.

(Glasački listići za pojedine izborne razine – članak 5.14 i 5.25 Izbornog zakona BiH)

(1) Na lokalnim izborima glasački listići za pojedine izborne razine broje se sljedećim redoslijedom:

- a) načelnik općine, odnosno gradonačelnik grada kada se bira neposredno;
- b) gradska izborna jedinica (199) u Gradu Mostaru;
- c) općinsko vijeće, odnosno skupština općine ili gradsko vijeće odnosno skupština grada;
- d) izborna jedinica gradskog područja (151-156) Grada Mostara.

(2) Brojanje glasačkih listića vrši se uz nazočnost predsjednika i svih članova biračkog odbora, ili zamjenika predsjednika ili zamjenika člana biračkog odbora na biračkom mjestu gdje predsjednik

ili član biračkog odbora iz opravdanih razloga ne može nazočiti brojanju glasačkih listića ili iz razloga propisanih člankom 5. stavak (2) i (3) ovog Pravilnika. Ukoliko na biračkom mjestu prilikom brojanja glasačkih listića iz točke a) i točke b) stavka (2) ovog članka predsjednik ili član biračkog odbora napuste biračko mjesto bez odobrenja, birački odbor je obavezan odmah izvijestiti mjerodavno izborno povjerenstvo o toj činjenici. Izborno povjerenstvo je dužno odmah na biračko mjesto uputiti zamjenika predsjednika ili zamjenika člana biračkog odbora koji je napustio biračko mjesto, a birački odbor zaustavlja svoje brojanje glasačkih listića i ostaje na biračkom mjestu, dok na biračko mjesto ne dođe pozvani zamjenik. Prekid rada u brojanju glasačkih listića predsjednik ili zamjenik predsjednika evidentira u ZARBO u dio Z8.

Članak 35.

(Procedura brojanja glasova dobivenih po sustavu većinskog glasa – načelnik općine/gradonačelnik)

(1) Prilikom brojanja glasova dobivenih sustavom većinskog glasa predsjednik i članovi biračkog odbora:

- a) razvrstavaju glasačke listiće za tu izbornu razinu u posebne skupine po kandidatima,
- b) prilikom razvrstavanja glasačkih listića iz točke a) ovog stavka, birački odbor na svakom glasačkom listiću provjerava ima li važeće sigurnosne elemente glasačkog listića za skenere (QR kod). Ukoliko birački odbor utvrdi da ima listića bez sigurnosnog elementa, proglašava ih nevažećim glasačkim listićima;
- c) provjerava je li na glasačkom listiću otisnut pečat biračkog mjesta i potpis člana biračkog odbora. Ukoliko birački odbor utvrdi da glasački listić ne sadrži otisak pečata biračkog mjesta i potpis člana biračkog odbora, proglašava ih nevažećim glasačkim listićima;
- d) prave posebnu skupinu listića koji nisu popunjeni (neoznačeni), kao i glasačkih listića koji su popunjeni tako da nije moguće sa sigurnošću utvrditi kojem kandidatu je birač dao svoj glas, a njihovu ispravnost utvrđuje predsjednik i članovi biračkog odbora;
- e) ukoliko je birački odbor utvrdio glasačke listiće iz točke b) i c) ovog stavka, odmah obavještava izborno povjerenstvo, o čemu izborno povjerenstvo obavještava Središnje izborno povjerenstvo BiH, zatim obvezno u ZARBO u dio Z10 navodi podatak koliko je utvrđeno nevažećih glasačkih listića po kategorijama iz točke d) ovog stavka i broj nevažećih glasačkih listića iz točaka b) i c). Ukoliko birački odbor nije našao glasačke listiće iz točaka b) i c) ovog stavka, u dio Z10 ZARBO ništa ne upisuje.
- f) birački odbor nevažeće glasačke listiće bez sigurnosnih elemenata pakira prema shemi pakiranja s ostalim kategorijama nevažećih glasačkih listića, samo upakirane gumicom u posebnu rolu s naljepnicom na roli na koju upisuju “Nevažeći glasački listići bez sigurnosnih elemenata“;
- g) broje glasačke listiće za svakog kandidata i uvezuju ih u skupine od po 25 komada;
- h) utvrđuju ispravnost glasačkih listića iz točke d) ovog stavka – glasački listići za koje predsjednik i članovi biračkog odbora utvrde da su važeći dodaju se skupini za odgovarajućeg kandidata i
- i) utvrđuju ukupan broj važećih glasova za svakog kandidata.

(2) Nevažeći glasački listići, iz članka 33. ovog Pravilnika, dijele se u dvije skupine:

- a) nevažeći neoznačeni glasački listići i
- b) nevažeći ostali glasački listići.

(3) Predsjednik i članovi biračkog odbora:

- a) broje listiće svake kategorije nevažećih glasačkih listića i dobiveni broj predsjednik upisuje na Obrazac za zbrojne rezultate na biračkom mjestu ZR – većinski glas (u daljnjem tekstu: ZR-VG) za tu izbornu razinu. Pakiraju nevažeće glasačke listiće u zaštitne vreće za izborni materijal sukladno članku 38. stavak (2) i (3) ovog Pravilnika;
- b) predsjednik upisuje rezultate brojanja glasova za svakog kandidata na Obrazac za zbrojne rezultate na biračkom mjestu ZR-VG za tu izbornu razinu. Ako kandidat ne dobije nijedan glas, upisuje se “0” pored imena tog kandidata i
- c) pakiraju važeće glasačke listiće u zaštitne vreće za izborni materijal, sukladno članku 34. stavak (2) i (3) ovog Pravilnika.

(4) Predsjednik biračkog odbora će prilikom upisivanja broja osvojenih glasova za kandidate Obrazac za zbrojne rezultate na biračkom mjestu ZR-VG u sve kvadratiće ispred upisanog broja, koji budu prazni, upisati jednu srednju crtu da ponište taj kvadratić.

(5) Predsjednik svim nazočnima objavljuje rezultate brojanja glasova na biračkom mjestu dobivene po sustavu većinskog glasa sukladno članku 5.26 stavak (2) Izbornog zakona BiH, a žuti preslik Obrasca ZR-VG izlaže na biračkom mjestu. Predsjednik fotografira originalni Obrazac ZR-VG te uporabom pogodne aplikacije šalje ga mjerodavnom izbornom povjerenstvu. Predsjednik naknadno predaje zeleni preslik s izbornim rezultatima za tu razinu osobi koju je ovlastilo izorno povjerenstvo.

Članak 36.

(Brojanje glasova dobivenih sustavom proporcionalne zastupljenosti – općinsko/gradsko vijeće i skupština općine/grada)

(1) Po sustavu proporcionalne zastupljenosti vrši se glasovanje i brojanje glasačkih listića za općinsko/gradsko vijeće, odnosno skupština općine/grada.

(2) Glasački listić je važeći ako je birač označio kvadratić:

- a) pored naziva samo jedne političke stranke, ili koalicije, ili liste neovisnih kandidata, ili imena jednog neovisnog kandidata;
- b) pored imena jednog ili maksimalno tri kandidata unutar liste samo jedne izabrane političke stranke, ili koalicije, ili liste neovisnih kandidata;
- c) pored naziva jedne političke stranke, ili jedne koalicije, ili jedne liste neovisnih kandidata, i maksimalno tri kandidata unutar te odabrane političke stranke, ili koalicije ili liste neovisnih kandidata i
- d) pored imena više od tri kandidata na jednoj listi, smatra se da je ta lista dobila jedan važeći glas u svrhu raspodjele mandata, dok se preferencijalni glasovi s liste smatraju nevažećim.

Članak 37.

(Utvrđivanje broja glasova sustavom proporcionalne zastupljenosti)

(1) Prilikom brojanja glasova po sustavu proporcionalne zastupljenosti utvrđuje se broj glasova koje je osvojio politički subjekt i broj glasova koje je osvojio svaki kandidat u okviru političkog subjekta.

(2) Procedura brojanja glasova je:

- a) razvrstavanje glasačkih listića, prema utvrđenom redoslijedu za određenu izbornu razinu, u skupine po političkim subjektima – u skupinu za jedan politički subjekt ulaze glasački listići koje je birač označio na način propisan u članku 36. stavak (2) ovog Pravilnika;
- b) prilikom razvrstavanja glasačkih listića iz točke a) ovog stavka, birački odbor na svakom glasačkom listiću provjerava ima li važeći sigurnosni element (QR kod, pečat s oznakom biračkog mjesta i potpis člana biračkog odbora) sukladno odredbi članka 5.14 stavak (1) Izbornog zakona BiH. Ukoliko birački odbor utvrdi da ima listića bez sigurnosnih elemenata, proglašava ih nevažećim glasačkim listićima;
- c) izrada posebnih skupina neoznačenih, kao i glasačkih listića koji su ispunjeni tako da nije moguće sa sigurnošću utvrditi kojem političkom subjektu je birač dao svoj glas – njihovu ispravnost utvrđuju predsjednik i članovi biračkog odbora;
- d) ukoliko je birački odbor utvrdio glasačke listiće iz točke b) i c) ovog stavka, obvezno u ZARBO u dio Z10 navodi podatak koliko je utvrđeno nevažećih glasačkih listića po kategorijama iz točke d) ovog stavka i broj nevažećih glasačkih listića iz točke b) i c). Ukoliko birački odbor nije našao glasačke listiće iz točke b) i c) ovog stavka u dio Z10 ZARBO ništa ne upisuje.
- e) Birački odbor glasačke listiće iz točke b) i c) ovog stavka pakira prema shemi pakiranja s druge dvije kategorije nevažećih glasačkih listića, samo upakirane gumicom u posebnu rolu s naljepnicom na roli na koju upisuju “Nevažeći glasački listići bez sigurnosnih elemenata“.

(3) Predsjednik i članovi biračkog odbora provjeravaju glasačke listiće iz stavka (2) točka b) ovog članka. Glasački listići za koje predsjednik i članovi biračkog odbora utvrde da su važeći dodaju se skupini za politički subjekt.

(4) Nevažeći glasački listići se dijele u dvije skupine:

- a) nevažeći neoznačeni glasački listići i
- b) nevažeći ostali glasački listići

broje se i utvrđuje se njihov broj.

(5) Predsjednik biračkog odbora u Obrazac za zbrojne rezultate na biračkom mjestu ZR-proporcionalna zastupljenost (u daljnjem tekstu ZR-PZ) za tu izbornu razinu upisuje podatke utvrđene u stavku (4) ovog članka.

(6) Birački odbor razvrstava važeće glasačke listiće svih političkih subjekata u skupine:

- a) glasačkih listića za neovisne kandidate i kandidate za nacionalne manjine,
- b) glasačkih listića za političke stranke, koalicije i liste neovisnih kandidata.

(7) Skupine glasačkih listića iz stavka (6) točka b) ovog članka birački odbor razvrstava u tri podskupine:

- 1) podskupinu glasačkih listića na kojima je birač stavio X u kvadratić samo ispred naziva političkog subjekta,
- 2) podskupinu glasačkih listića na kojima je birač stavio X u kvadratiće ispred imena 4 i više kandidata tog političkog subjekta,
- 3) podskupinu glasačkih listića na kojima je birač stavio X u kvadratiće ispred imena jednog, dva ili tri kandidata tog političkog subjekta,

(8) Birački odbor broji glasačke listiće iz stavka (6) točka a) ovog članka i upisuje broj glasova za svakog neovisnog kandidata i kandidata za nacionalnu manjinu u Obrazac za zbrojne rezultate ZR (proporcionalna zastupljenost) i pakira ih sukladno članku 39. stavak (7) i (8). Birački odbor broji svaku podskupinu glasačkih listića iz stavka (7) točka 1), 2) i 3) ovog članka, metodom duplog brojanja po 25 glasačkih listića. Predsjednik upisuje broj svake podskupine glasačkih listića u obrazac Zapisnik o broju glasačkih listića po kategorijama (ZGLK), dok ukupan broj glasačkih listića za taj politički subjekt upisuje u Obrazac za zbrojne rezultate na biračkom mjestu ZR-PZ. Svi glasački listići iz stavka (7) točka 1), 2) i 3) ovog članka su važeći glasovi za političku stranku, koaliciju ili listu neovisnih kandidata.

(9) Nakon završene procedure iz stavka (7) ovog članka, birački odbor metodom iščitavanja rednih brojeva kandidata i evidentiranjem uspravnim crticama u pomoćnom obrascu za drugi krug brojanja glasova po kandidatima, broji glasačke listiće iz stavka (6) točka c) ovog članka. Predsjednik biračkog odbora će u Obrazac za zbrojne rezultate na biračkom mjestu ZR-PZ, evidentirati broj glasova za sve kandidate.

(10) Predsjednik biračkog odbora će prilikom upisivanja broja osvojenih glasova za političke subjekte i za kandidate političkog subjekta u Obrazac za zbrojne rezultate na biračkom mjestu ZR-PZ u sve kvadratiće ispred upisanog broja, koji budu prazni, upisati jednu srednju crtu kako bi poništili taj kvadratić.

Članak 38.

(Evidentiranje rezultata elektroničkog i ručnog brojanja glasova)

- (1) Nakon elektroničkog i ručnog brojanja glasova birački odbor uspoređuje dobivene rezultate rabeći ZR i FER obrasce za svaku izbornu razinu.
- (2) Ukoliko se usporedbom obrazaca utvrde razlike u rezultatima elektroničkog i ručnog brojanja glasova, predsjednik biračkog odbora u ZARBO upisuje podatak o razlici. Postupak utvrđivanja razloga nastanka razlike u rezultatima elektroničkog i ručnog brojanja propisan je člankom 48.

POGLAVLJE V. PAKIRANJE IZBORNOG MATERIJALA

Članak 39.

(Pakiranje izbornog materijala – članak 5.26 Izbornog zakona BiH)

- (1) Na redovitim biračkim mjestima na kojim se glasovanje vrši putem optičkih skenera izborni materijal pakira birački odbor na način utvrđen odredbama ovog članka.
- (2) Glasački listići za načelnika općine i gradonačelnika grada pakiraju se u **SIVE ZAŠTITNE VREĆE** tako što se u njih stavljaju:
 - a) prebrojani važeći glasački listići i nevažeći glasački listići,
 - b) omotnica s Obrascem za zbrojne rezultate ZR-VG – plavi preslik.
- (3) Glasački listići za općinsko vijeće, skupštinu općine, gradsko vijeće i skupštinu grada pakiraju se u **PLAVE ZAŠTITNE VREĆE** tako što se u njih stavljaju:
 - a) prebrojani važeći glasački listići i nevažeći glasački listići,
 - b) omotnica s Obrascem za zbrojne rezultate ZR-PZ – plavi preslik.

(4) Neuporabljeni i oštećeni glasački listići za načelnika općine, gradonačelnika grada, općinsko vijeće, skupštinu općine i skupštinu grada pakiraju se u **PROZIRNE VEĆE ZAŠTITNE VREĆE** tako što se u njih stavljaju:

- a) neuporabljeni glasački listići,
- b) omotnica s oštećenim glasačkim listićima.

(5) U **PROZIRNE MANJE ZAŠTITNE VREĆE** pakiraju se:

- a) ZARBO – original u koricama, početno izvješće iz skenera, Obrazac s elektroničkim rezultatima (FER) i izvješća o uspješnosti transfera rezultata i
- b) omotnica s izvodom iz konačnog Središnjeg biračkog popisa za redovite birače i folija s PDO obrascima.

(6) Skener koji je uporabljen i zamjenski skener (obilježen crvenom naljepnicom i brojem biračkog mjesta) s pratećom opremom i SD karticama se pakira u originalnu kutiju. Kutija se stavlja u PROZIRNU VEĆU ZAŠTITNU VREĆU, na koju se stavlja sigurnosni pečat. Nakon izvršenog prijenosa rezultata iz optičkog skenera se vade SD kartice. SD kartice moraju sadržavati oznaku biračkog mjesta na kojem su uporabljene. Jednu SD karticu zadržava izborna povjerenstvo, a drugu SD karticu izborna povjerenstvo pakira u PROZIRNU MANJU ZAŠTITNU VREĆU, koju zatvara sigurnosnim pečatom. Podatak o serijskom broju sigurnosnog pečata izborna povjerenstvo dostavlja u omotnici s obrascima za Središnje izborna povjerenstvo BiH.

(7) Preslike obrazaca, koje je birački odbor rabio tijekom glasovanja i brojanja glasačkih listića za skener na biračkom mjestu, birački odbor pakira na sljedeći način:

- a) u omotnicu za predsjednika biračkog odbora stavljaju se:
 - 1) Obrazac za brojno stanje BS – crveni preslik,
 - 2) Obrazac za zbrojne rezultate ZR-VG – crveni preslik,
 - 3) Obrazac za zbrojne rezultate ZR-PZ – crveni preslik,
 - 4) Obrazac Zapisnika o broju glasačkih listića po kategorijama ZGLK – crveni preslik;
- b) u omotnicu za predsjednika izbornog povjerenstva stavljaju se:
 - 1) Obrazac za brojno stanje BS – zeleni preslik,
 - 2) Obrazac za zbrojne rezultate ZR-VG – zeleni preslik,
 - 3) Obrazac za zbrojne rezultate ZR-PZ – zeleni preslik i
 - 4) Obrazac Zapisnika o broju glasačkih listića po kategorijama ZGLK – zeleni preslik.

(8) Original obrasce, koje je birački odbor rabio tijekom glasovanja i brojanja glasačkih listića na biračkom mjestu, birački odbor pakira na sljedeći način:

- a) u omotnicu A3 za Središnje izborna povjerenstvo BiH stavljaju se:
 - 1) Obrazac za brojno stanje BS – original u koricama,
 - 2) Obrazac za zbrojne rezultate ZR-VG – original u koricama,
 - 3) Obrazac za zbrojne rezultate ZR-PZ – original u koricama i
 - 4) Obrazac Zapisnika o broju glasačkih listića po kategorijama ZGLK – original u koricama.

(9) Birački odbor svaku od navedenih vreća označava crnim markerom (na primjer: broj biračkog mjesta 135A001) na dva mjesta na zaštitnoj vreći. Svaka vreća mora biti čvrsto zatvorena plastičnim pečatom čiji se broj upisuje u odgovarajućem obrascu na predviđenom mjestu.

(10) U Gradu Mostaru birački odbor pakira glasačke listiće za razinu Gradska izborna jedinica – 199 u jednu svijetlo plavu zaštitnu vreću, a glasačke listiće za razinu svoje izborne jedinice gradskog područja (151, 152, 153, 154, 155 ili 156) u drugu tamno plavu zaštitnu vreću, na način propisan u stavku (3) ovog članka. Preostali izborni materijal birački odbor pakira na način propisan u stavcima (5), (6), (7) i (8) ovog članka.

(11) Birački odbor je dužan na zaštitne svijetlo plave vreće, pored upisanog broja biračkog mjesta, upisati markerom KOD-199, odnosno KOD svoje izborne jedinice gradskog područja (151–156) glasačkih listića koji su upakirani u tamno plavu vreću.

(12) Birački odbor sve vreće iz stavka (2), (3), (4) i (10) ovog članka pakira u kutiju za pakiranje vreća iz članka 10. stavak (1) točka b) alineja 5.

(13) Izorno povjerenstvo je po preuzimanju izbornog materijala od biračkog odbora obvezno u dostavljene registratore i U-folije pakirati izborni materijal na način:

- a) da u jednu U-foliju pakira Obrazac za brojno stanje, obrasce;
- b) da u jednu U-foliju pakira Obrazac za zbrojne rezultate ZR-VG;
- c) da u jednu U-foliju pakira Obrazac za zbrojne rezultate ZR-PZ;
- d) da u jednu U-foliju pakira Obrazac Zapisnika o broju glasačkih listića po kategorijama ZGLK.

Tako formirane U-folije pakira u registratore na način da materijal iz točke a) pakira u jedan registrator, materijal iz točke b) pakira u poseban registrator, materijal iz točke c) pakira u poseban registrator i materijal iz točke d) pakira u poseban registrator, na kojima mora biti ispisano: kod i naziv općine, naziv materijala ili kod razina čiji su obrasci u registratoru, početni i krajnji broj biračkog mjesta, čije su U-folije stavljene u taj registrator i redni broj registratora (naprimjer: 135A, Vogošća, BS, BO-IK, 001-048, 1-1; 135A, Vogošća, NA, 001-048, 1-1; 135A, Vogošća, OV, 001-048, 1-3, 135A, Vogošća, ZGLK, 001-048, 1-1).

(14) Obrasci iz stavka (13) točka a), b) i c) ovog članka, u U-folijama se pakiraju na način da se presaviju tako da se kroz U-foliju jasno vidi broj biračkog mjesta, ukoliko birački odbor nije napisao broj biračkog mjesta, izorno povjerenstvo je prilikom pakiranja obvezno u predviđenu rubriku upisati broj biračkog mjesta.

(15) Birački odbor pakira pečat u PLD vrećicu i na vrećici obvezno crnim markerom upisuje broj biračkog mjesta.

(16) Svi pomoćni obrasci za drugi krug brojanja glasova za kandidate se pakiraju u kutije za pakiranje vreća s glasačkim listićima.

(17) Nakon izvršene primopredaje izbornog materijala i potpisivanja obrasca Zapisnika BO-IP predsjednik biračkog odbora zadržava crveni preslik, predsjednik izbornog povjerenstva zadržava zeleni preslik, a original se pakira sukladno stavku (13) ovog članka.

(18) Sve vreće u boji su kreirane na način da je jedna strana vreće u naznačenoj boji, dok je druga strana vreće prozirna.

(19) Na svim vrećama u koje se pakiraju glasački listići i izborni materijal za Središnje izborno povjerenstvo BiH napisan je tekst u kojem se navodi sadržaj izbornog materijala koji se pakira u tu vreću.

Članak 40.

(Pakiranje izbornog materijala nakon brojanja i sjedinjavanja)

(1) Birački odbor ili tim iz članka 47. stavak (4) ovog Pravilnika izborni materijal pakira na način kako je propisano ovim Pravilnikom, i to u istu vreću, zajedno sa sigurnosnim pečatom kojim je birački odbor prethodno zapečatio tu vreću.

(2) Birački odbor ili tim vreću iz stavka (1) ovog članka pečati novim sigurnosnim pečatom čiji je broj upisan na originalnom obrascu kojeg je tim prebrojao.

DIO ČETVRTI – IZBORNI REZULTATI

POGLAVLJE I. IMENOVANJE REFERENATA ZA UNOS REZULTATA, SUPERVIZORA I KONTROLORA IZBORNIH REZULTATA

Članak 41.

(Referenti za unos izbornih rezultata)

(1) Izborno povjerenstvo je obvezno najkasnije 15 dana prije dana održavanja izbora osigurati i umrežiti dovoljan broj računala putem kojih će se izvršiti unos izbornih rezultata. Pod dovoljnim brojem računala se smatra broj računala koji se dobije kada se broj biračkih mjesta podjeli s brojem 15.

(2) Izborno povjerenstvo je obvezno najkasnije 15 dana prije dana održavanja izbora donijeti rješenje kojim će imenovati dovoljan broj referenata za unos izbornih rezultata (u daljnjem tekstu: referent). Pod dovoljnim brojem smatraju se dva referenta za svako računalo iz stavka (1) ovog članka za Lokalne izbore. Prilikom unosa izbornih rezultata jedan referent čita podatke sa zelenog preslika obrasca, dok drugi referent unosi te podatke u aplikaciju uz nadzor kontrolora izbornih rezultata.

(3) Izborno povjerenstvo će prilikom imenovanja referenata iz stavka (2) ovog članka voditi računa da imenovani poznaju rad na računalu i koji su po mogućnosti već obavljali poslove referenta za unos izbornih rezultata.

(4) Referenti iz stavka (2) ovog članka u aplikaciju za unos izbornih rezultata u Jedinstvenom informacijskom izbornom sustavu Bosne i Hercegovine (JIIS BiH) za svako biračko mjesto unose:

- činjenicu da je biračko mjesto otvoreno;
- odziv birača, odnosno broj potpisa na izvodu iz Središnjeg biračkog popisa u 11.00, 15.00 i 19.00 sati. Središnje izborno povjerenstvo BiH može odrediti drugo vrijeme za unos;
- činjenicu da je biračko mjesto zatvoreno;
- sve podatke s Obrasca brojnog stanja;
- izborne rezultate za svaku razinu vlasti za koju se provode izbori;
- vrše kontrolu unesenih izbornih rezultata.

(5) Referent je obavezan nazočiti obuci organiziranoj od strane izbornog povjerenstva prema posebnom planu i programu koji usvoji Središnje izbornog povjerenstvo BiH. Za svoj rad odgovora izbornom povjerenstvu i ima pravo na naknadu čiju visinu određuje izbornog povjerenstvo u rješenju o imenovanju.

Članak 42. (Supervizori izbornih rezultata)

(1) Izbornog povjerenstvo je obavezno najkasnije 15 dana prije dana održavanja izbora donijeti rješenje kojim će imenovati supervizora izbornih rezultata (u daljnjem tekstu: supervizor). Supervizor je osoba koja poznaje rad na računalima i koja je po mogućnosti već obavljala poslove supervizora izbornih rezultata.

(2) Supervizor će u aplikaciji iz članka 45. stavak (2) ovog Pravilnika:

- kontrolirati da svi podaci za svako biračko mjesto budu uneseni od strane referenata za unos;
- korigirati one podatke u aplikaciji za koje se utvrdi da su referenti za unos unijeli pogrešne podatke.

(3) Supervizor je obavezan nazočiti obuci organiziranoj od strane izbornog povjerenstva prema posebnom planu i programu koji donosi Središnje izbornog povjerenstvo BiH. Supervizor za svoj rad odgovora izbornom povjerenstvu i ima pravo na naknadu čiju visinu određuje izbornog povjerenstvo u rješenju o imenovanju.

Članak 43. (Kontrolori izbornih rezultata)

(1) Izbornog povjerenstvo je obavezno danom raspisivanja izbora od strane Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine, ili zbog ukazane potrebe radi popune sastava kontrolora, objaviti javni oglas za prijavu kandidata za kontrolore izbornih rezultata.

(2) Javni oglas iz stavka (1) ovog članka sadrži:

- 1) Naveden broj kontrolora izbornih rezultata koji će biti imenovani i to minimalno 2 kontrolora izbornih rezultata za izborna povjerenstva koje imaju manje od 50 biračkih mjesta i 3 kontrolora izbornih rezultata za biračka mjesta koja imaju 50 i više biračkih mjesta;
- 2) Uvjet da je kandidat državljanin Bosne i Hercegovine;
- 3) Uvjet da kandidat treba imati najmanje srednju stručnu spremu;
- 4) Uvjet da kandidat treba imati aktivno znanje rada na računalu;
- 5) Uvjet da kandidat treba imati izbornog iskustvo, rad na poslovima kontrolora izbornih rezultata, rad na poslovima supervizora izbornih rezultata, rad na poslovima unosa izbornih rezultata i rad u biračkom odboru kao predsjednik ili član biračkog odbora;
- 6) Vrijeme od 5 godina na koje će biti imenovan kontrolor izbornih rezultata;
- 7) Rok od 15 dana, od dana objave javnog oglasa u kojem kandidati trebaju predati svoje prijave.

(3) Nakon isteka roka za objavu javnog oglasa, izbornog povjerenstvo provest će postupak intervjua sa svim prijavljenim kandidatima za kontrolore i imenovati kontrolora sukladno stavku (2) alineje 1) ovog članka. Rješenje o imenovanju kontrolora izbornih rezultata se odmah po donošenju dostavlja Središnjem izbornom povjerenstvu Bosne i Hercegovine.

(4) Ukoliko na javni oglas iz stavka (1) ovog članka ne bude dovoljno prijavljenih kandidata, izborno povjerenstvo imenuje kontrolore izbornih rezultata iz reda uposlenika grada/općine, odnosno drugih osoba koje ispunjavaju uvjete predviđene javnim oglasom.

(5) Kontrolor izbornih rezultata se imenuje na 5 godina. Mandat kontroloru izbornih rezultata prestaje i prije isteka roka od 5 godina ukoliko kontrolor da ostavku, umre, bude razriješen od strane izbornog povjerenstva zbog neispunjenja obveza ili izrečene administrativne mjere od Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine. U slučaju prestanka mandata izborno povjerenstvo imenuje novog kontrolora na temelju procedure propisane u stavcima (1), (2) i (3) ovog članka.

(6) Kontrolor izbornih rezultata obavlja sljedeće poslove:

- obučava supervizora izbornih rezultata i referente za unos izbornih rezultata;
- vrši korekcije u aplikaciji za unos izbornih rezultata matematičkih nepravilnosti u statističkim podacima na svim biračkim mjestima na kojima nisu ispoštovane sve propisane matematičke radnje i to:
 - a) vrši usporedbu broja potpisa i broja glasačkih listića u glasačkoj kutiji te korigira u testu točnosti ukoliko nije ispravno utvrđeno u testu točnosti, isto tako mijenja upisani broj potpisa ukoliko je birački odbor umjesto broja potpisa naveo podatak broja imena na Izvodu iz Središnjeg biračkog popisa;
 - b) korigira zbroj broja nevažećih neoznačenih i nevažećih ostalih glasačkih listića ukoliko nije točno izvršen;
 - c) korigira ukupan broj važećih glasačkih listića ukoliko nije ispravan i ne predstavlja sumu svih glasova po kandidatima za većinski glas ili sumu glasova po političkim strankama za sustav proporcionalnu zastupljenost;
 - d) korigira zbroj ukupnog broja nevažećih glasačkih listića i ukupnog broja važećih glasačkih listića ukoliko nije ispravno utvrđeno;
 - e) korigira u testu točnosti usporedbu ukupnog broja glasačkih listića u glasačkoj kutiji i zbroja ukupnog broja nevažećih glasačkih listića i ukupnog broja važećih glasačkih listića ukoliko nije ispravno utvrđeno.

(7) Nakon izvršenih korekcija, kontrolor izbornih rezultata izbornom povjerenstvu podnosi aplikacijski generirano Izvješće za nevalidna biračka mjesta, s posebnim osvrtom na biračka mjesta iz stavka (8) točka e) ovog članka, gdje se test točnosti razlikuje od 0 i za biračka mjesta na kojima je kandidat dobio više glasova od političkog subjekta za sustav proporcionalne zastupljenosti. Za navedena biračka mjesta kontrolor izbornih rezultata izbornom povjerenstvu dostavlja aplikacijski generirane Zahtjeve za otvaranje vreće i pravilno sjedinjavanja utvrđenih rezultata, na daljnje postupanje. Izborno povjerenstvo ove Zahtjeve, ovjerene pečatom i potpisom, upućuje putem službene adrese e-pošte Središnjem izbornom povjerenstvu BiH na odobrenje. Na temelju zaprimljenih Zahtjeva Središnje izborno povjerenstvo BiH donosi Naredbe za otvaranje vreća i pravilno sjedinjavanja utvrđenih rezultata, koje istim putem upućuje izbornom povjerenstvu.

(8) Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine najkasnije 15 dana prije dana održavanja izbora imenuje Glavnog kontrolora izbornih rezultata, dva zamjenika Glavnog kontrolora i tri kontrolora izbornih rezultata iz reda uposlenih u Tajništvu Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine.

(9) Kontrolori iz stavka (8) ovog članka obavljaju sljedeće aktivnosti:

- vrše usporedbu broja potpisa iz odziva, s obrasca brojnog stanja i s obrazaca za zbrojne rezultate za sva biračka mjesta;
- vrše usporedbu broja zaprimljenih i broja neuporabljenih glasačkih listića za svaku izbornu razinu;
- vrše korekcije u aplikaciji po proceduri opisanoj u stavku (8) od točke a) do točke e) ovog članka za sva biračka mjesta na kojim kontrolori izbornih rezultata izborna povjerenstva ne izvrše korekcije;
- vrše kontrolu izbornih rezultata unesenih u Glavnom centru za brojanje po proceduri opisanoj u stavku (8) od točke a) do točke e) ovog članka;
- provjeravaju utemeljenost prigovora, žalbi i zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića;
- pripremaju izvješće Središnjem izbornom povjerenstvu Bosne i Hercegovine o svim uočenim razlikama u rezultatima elektroničkog i ručnog brojanja i drugim nepravilnostima s prijedlogom mjera za ispravljanje nepravilnosti.

(10) Kontrolori izbornih rezultata iz stavka (8) ovog članka su izravno odgovorni Središnjem izbornom povjerenstvu Bosne i Hercegovine.

Članak 44. **(Podnošenje prigovora i žalbe)**

(1) Na odluku izbornog povjerenstva o imenovanju ili razrješenju kontrolora može se uložiti prigovor izbornom povjerenstvu, najkasnije u roku od 72 sata od prijema odluke.

(2) Na odluku izbornog povjerenstva kojom je odlučeno o prigovoru može se uložiti žalba Središnjem izbornom povjerenstvu BiH u roku od 72 sata od prijema prvostupanjske odluke.

(4) Odluka Središnjeg izbornog povjerenstva BiH je pravosnažna i protiv nje se ne može uložiti žalba.

POGLAVLJE II. UNOS REZULTATA

Članak 45. **(Prvi preliminarni, neslužbeni i nekompletni rezultati izbora)**

(1) U slučaju kada se prebrojavanje vrši uporabom izborne tehnologije kojom se glasački listići broje automatski, automatsko prebrojavanje rezultata i prijenos rezultata glasovanja vrši se odmah po zatvaranju biračkog mjesta. Nakon završetka navedenog postupka birački odbor vrši ručno prebrojavanje.

(2) Preliminarni rezultati izbora se evidentiraju na temelju ručnog brojanja glasačkih listića i rezultata unesenih u JIIS BiH.

(3) Izorno povjerenstvo je obvezno sa zelenih preslika ZR obrazaca utvrđene izborne rezultate sa svih redovitih biračkih mjesta za razinu vlasti iz članka 34. stavak (1) točka a) i b) najkasnije do 22.00 sata unijeti u JIIS aplikaciju. Za ostale razine vlasti iz članka 34. stavak (1) točka c) i d) ovog Pravilnika, izorno povjerenstvo utvrđene izborne rezultate sa zelenih preslika dostavljenih s redovitih biračkih mjesta unosi u JIIS aplikaciju intenzivno do 24.00 sata.

(4) Izorno povjerenstvo izborne rezultate iz stavka (3) ovog članka, od biračkog odbora, pored zelenih preslika može preuzeti i putem slika obrazaca poslanih putem pogodne aplikacije, putem iščitavanja izbornih rezultata predsjednika biračkog odbora ovlaštenoj osobi u sjedištu izbornog povjerenstva ili na drugi pogodan način. Ukoliko izorno povjerenstvo unese izborne rezultate na neki od načina propisan u ovom stavku obvezno je, kada dobije zelene preslike s izbornim rezultatima, provjeriti unos izbornih rezultata.

(5) Za proces iz stavka (3) ovog članka, izorno povjerenstvo može angažirati i ovlastiti koordinatore, koji će s redovitih biračkih mjesta preuzeti zelene preslike obrazaca s izbornim rezultatima i fotografirati original obrazac, te angažirati i ovlastiti osoblje koje će vršiti unos rezultata izbora o čemu donosi posebno rješenje.

(6) Nakon završenog postupka po proceduri iz stavka (4) ovog članka, kontrolor izbornih rezultata izbornog povjerenstva vrši kontrolu izbornih rezultata propisanu u članku 39. ovog Pravilnika.

(7) Na temelju postupka utvrđenog u stavku (3) i (4) ovog članka, Središnje izorno povjerenstvo BiH najkasnije pet sati po zatvaranju biračkih mjesta, sukladno članku 5.29a Izbornog zakona BiH, objavljuje prve nepotpune preliminarnе rezultate s redovitih biračkih mjesta.

(8) Izorno povjerenstvo odgovorno je za točnost izvješća koje dostavlja Središnjem izbornom povjerenstvu BiH.

Članak 46.

(Drugi preliminarni, neslužbeni i nekompletni rezultati izbora)

Izorno povjerenstvo, po istom postupku iz članka 45. ovog Pravilnika, nastavlja sukcesivno unositi izborne rezultate u JIIS aplikaciju sa zelenih preslika za razinu vlasti iz članka 34. stavak (1) točka c) i d) ovog Pravilnika, a najkasnije do 11.00 sati sljedećeg dana od dana održavanja izbora za lokalne izbore.

Članak 47.

(Sjedinjeni izborni rezultati)

(1) Nakon što od biračkih odbora preuzme svu dokumentaciju i materijale za izbore, izorno povjerenstvo utvrđuje sjedinjene izborne rezultate glasovanja koje je provedeno u toj osnovnoj izornoj jedinici za sve razine vlasti, i o tome sačinjava zapisnik koji se podnosi Središnjem izbornom povjerenstvu BiH u roku od 24 sata nakon zatvaranja biračkih mjesta, a najkasnije do 19.00 sati sljedećeg dana od dana održavanja izbora.

(2) Ukoliko izorno povjerenstvo nije u mogućnosti sjediniti utvrđene izborne rezultate zbog toga što birački odbor nije pravilno izvršio brojanje glasačkih listića, ili radi odstupanja koja ukazuju na neregularnosti kod brojanja glasova, kontrolor izbornih rezultata izbornog povjerenstva vrši rješavanje svih validacijskih grešaka na tim biračkim mjestima najkasnije 36 sati od zatvaranja biračkih mjesta.

(3) Nakon što istekne rok iz stavka (2) ovog članka Središnje izorno povjerenstvo BiH na temelju izvješća Glavnog kontrolora Središnjeg izbornog povjerenstva BiH izdaje naredbu izbornom povjerenstvu o otvaranju vreća s glasačkim materijalom i brojanje glasačkih listića u cilju pravilnog

sjedinjavanja utvrđenih izbornih rezultata na biračkim mjestima na kojim birački odbor nije pravilno utvrdio izborne rezultate.

(4) Po dobivanju naredbe iz stavka (3) ovog članka, izorno povjerenstvo vrši pripreme za brojanje na način da imenuje tim za otvaranje vreća i brojanje glasačkih listića koji će vršiti brojanje glasačkih listića u cilju pravilnog sjedinjavanja utvrđenih izbornih rezultata i pisanim putem obavještava akreditirane promatrače koji imaju pravo promatrati rad izbornog povjerenstva i ovog tima, o mjestu i vremenu navedenog brojanja glasačkih listića. Izorno povjerenstvo organizira ponovno brojanje glasačkih listića odmah po dobivanju naredbe od Središnjeg izbornog povjerenstva BiH, vodeći računa o obveznoj nazočnosti akreditiranih promatrača.

(5) Tim za otvaranje vreća i brojanje glasačkih listića vrši brojanje glasačkih listića sukladno procedurama za brojanje utvrđenim u člancima 34., 35., 36. i 37. ovog Pravilnika.

(6) Za potrebe ovog brojanja glasačkih listića, izorno povjerenstvo će timu za otvaranje vreće i brojanje glasačkih listića dostaviti sljedeći set materijala: obrazac Zapisnika s otvaranja vreće koji predsjednik izbornog povjerenstva ovjerava svojim potpisom i pečatom izbornog povjerenstva; odgovarajući obrazac za zbrojne rezultate s kompletom pomoćnih obrazaca, ukoliko se broje glasački listići za razinu otvorene liste; dva plastična pečata za zaštitu vreća i jednu prozirnu plastičnu manju vreću.

(7) Središnje izorno povjerenstvo BiH će, za potrebe brojanja glasačkih listića iz ovog stavka, izbornim povjerenstvima dostaviti rezervne količine obrazaca za zbrojne rezultate za razine za koje se provode izbori, koji na koricama imaju naljepnicu s oznakom "PONOVRNO OTVARANJE VREĆE".

(8) Sve rezervne obrasce, koji ne budu uporabljeni, izborna povjerenstva su obvezna vratiti Središnjem izbornom povjerenstvu BiH s izbornim materijalom.

(9) Za potrebe pravilnog sjedinjavanja utvrđenih izbornih rezultata i brojanje glasačkih listića iz stavka (3) ovog članka, izorno povjerenstvo dužno je osigurati primjeren prostor, s obučanim i certificiranim osobljem i mjerama sigurnosti.

(10) Sve izmjene podataka izorno povjerenstvo je dužno izložiti javno, kako bi bile dostupne javnosti.

(11) Po završenoj proceduri pravilnog sjedinjavanja utvrđenih izbornih rezultata iz stavka (3) ovog članka, a najkasnije 3 (tri) dana do 19,00 sati na dan poslije dana održavanja izbora, izorno povjerenstvo dostavlja Središnjem izbornom povjerenstvu BiH zapečaćenu prozirnu plastičnu manju vreću s originalnim obrascem za zbrojne rezultate u koricama; zapisnik o broju glasačkih listića po kategorijama i pomoćne obrasce za drugi krug brojanja glasačkih listića po kandidatima, ukoliko je tim koristio pomoćne obrasce i zapisnik s otvaranje vreće iz stavka (6) ovog članka.

(12) Sjedinjeni izborni rezultati glasovanja u osnovnoj izornoj jedinici upisuju se u obrasce za zbrojne rezultate ZR (većinski glas i proporcionalna zastupljenost) na razini osnovne izborne jedinice. Obrasci za zbrojne rezultate na razini osnovne izborne jedinice sadrže sve podatke koje sadrže i obrasci za zbrojne rezultate na redovitim biračkim mjestima.

(13) Sve zaštitne vreće moraju biti zapečaćene odgovarajućim plastičnim pečatima na biračkim mjestima i jasno označene zaporkama biračkih mjesta.

(14) Izorno povjerenstvo glasačke listiće s redovitim biračkih mjesta i preostali izborni materijal predaje Središnjem izbornom povjerenstvu BiH počevši od četvrtog dana od dana izbora, a najkasnije do osmog dana nakon dana izbora do 24:00 sata. Zaštitne vreće moraju biti zapečaćene odgovarajućim plastičnim pečatima na biračkim mjestima i jasno označene zaporkama razina i biračkih mjesta.

Članak 48. **(Prijenos elektroničkih rezultata)**

(1) Predsjednik biračkog odbora, uz asistenciju operatera, vrši prijenos elektroničkih rezultata s biračkog mjesta na glavni server.

(2) Rezultati iz stavka (1) predstavljaju testne rezultate dobivene provedbom pilot projekta. Središnje izorno povjerenstvo BiH predstavlja javnosti rezultate putem mrežnog portala.

(3) Ukoliko iz tehničkih razloga prijenos rezultata nije moguće izvršiti na biračkom mjestu, prijenos će se izvršiti u sjedištu izbornog povjerenstva na način da predsjednik biračkog odbora uklanja sigurnosni pečat s vreće, vadi uporabljeni optički skener, uključi ga i uz asistenciju operatera prebacuje rezultate s biračkog mjesta na glavni server.

(4) Nakon izvršenog prijena rezultata iz stavka (1) iz optičkog skenera se vade SD kartice, koje moraju sadržavati oznaku biračkog mjesta na kojem su uporabljene. Postupak vađenja i pakiranja SD kartice propisan je člankom 39. stavak (6) ovog Pravilnika.

Članak 49. **(Usporedba izbornih rezultata dobivenih elektroničkim i ručnim brojanjem)**

(1) Kontrolor rezultata obavještava Središnje izorno povjerenstvo BiH o svim uočenim razlikama u rezultatima elektroničkog i ručnog brojanja, sukladno članku 43. stavak (9) ovog Pravilnika.

(2) Nakon razmatranja izvješća iz stavka (1) Središnje izorno povjerenstvo BiH naređuje Glavnom centru za brojanje da izvrši usporedbu izbornih rezultata dobivenih elektroničkim i ručnim brojanjem.

(3) U Glavnom centru za brojanje, najkasnije 24 sata prije dana izbora, bit će postavljen i testiran radni prostor za usporedbu elektroničkih i ručno prenesenih rezultata. Prostor je obilježen zaštitnom trakom, a promatračima će biti omogućeno da promatraju proces usporedbe elektroničkih i ručno prenesenih rezultata. Promatrači će biti obaviješteni o planu i vremenu usporedbe rezultata, kako bi mogli da nazočiti.

(4) Elektronički rezultati s optičkog skenera, koji su prebačeni na glavni server, nalaze se pohranjeni u RMS aplikaciji, koja je kompatibilna za usporedbu s izbornim rezultatima ručnog brojanja koji su uneseni u JIIS.

(5) Osoblje Glavnog centra za brojanje zaduženo za usporedbu rezultata brojanja preuzet će SD kartice s fotografijama glasačkih listića i fotografije unijeti u RMS aplikaciju.

(6) Nakon toga elektronički i ručno prebrojani rezultati se unose u posebno formatiranu Excel tablicu i to za pet kategorija: 1) ukupno listića ubačenih u glasačku kutiju, 2) važećih glasačkih listića, 3) nevažećih listića po izornoj razini za svako biračko mjesto, 4) glasovi po političkim subjektima i 5) glasovi po kandidatima.

(7) Za biračka mjesta za koja se utvrdi da su razlike između ručnog i elektroničkog brojanja za kategorije iz stavka (4) manje od 2%, preliminarni rezultati postaju službeni i nema daljnje usporedbe.

(8) Ukoliko se utvrdi da je razlika između elektroničkog i ručnog brojanja na biračkom mjestu veća od 2%, vrši se usporedba na sljedeći način:

- a) Uspoređuju se rezultati sa ZR ili ručno popunjenog obrasca i rezultati s FER ili tiskanog obrasca elektroničkih rezultata i utvrđuje se koji je obrazac ispravan (na primjer, očigledne greške u zbrajanju ili naknadno promijenjeni brojevi na obrascima). Ukoliko se na temelju ZR i FER obrasca ne može utvrditi razlog razlike između rezultata ručnog i elektroničkog brojanja, prelazi se na sljedeću radnju.
- b) Vrši se ponovno brojanje skeniranih fotografija glasačkih listića i ponovno brojanje glasačkih listića iz vreća s glasačkim listićima. Na temelju rezultata ponovnog brojanja se ažuriraju FER i ZR obrazac. Ako se na taj način smanji razlika u rezultatima na ispod 2%, ažuriraju se preliminarni rezultati sukladno rezultatima brojanja. Ako se ponovnim brojanjem ne smanji razlika između ručnog i elektroničkog brojanja na ispod 2%, prelazi se na sljedeću radnju.
- c) Provodi se forenzika individualnih glasačkih listića tako da se svaki glasački listić uspoređi s njegovom fotografijom iz skenera pomoću QR koda. Takva forenzika može pomoći da se utvrdi, na primjer, da su glasački listići dodani naknadno ili namjerno

poništeni nakon skeniranja (slika skeniranog glasačkog listića koja nema iste oznake koje poništavaju glasački listić, što upućujući da su glasački listići dodani ili poništeni tijekom ručnog brojanja). Za sva biračka mjesta na kojim se forenzikom smanji razlika u rezultatima na ispod 2%, ažuriraju se preliminarni rezultati sukladno odluci Središnjeg izbornog povjerenstva BiH.

(9) Ako se niti jednom od tri radnje iz stavka (6) ne smanji razlika u rezultatima ručnog i elektroničkog brojanja glasova na ispod 2%, te se utvrdi da je prekršen Izborni zakon BiH i utječe na dodjelu mandata, Središnje izborni povjerenstvo BiH će donijeti odluku o takvim rezultatima koja uključuje i mogućnost poništenja izbornih rezultata za biračko mjesto za koje se vršilo uspoređivanje rezultata.

POGLAVLJE III. UTVRĐIVANJE IZBORNIH REZULTATA – članak 5.29 Izbornog zakona BiH

Članak 50. (Utvrdjivanje izbornih rezultata)

Središnje izborni povjerenstvo BiH utvrđuje i objavljuje izborne rezultate nakon sjedinjavanja rezultata glasovanja s redovitih biračkih mjesta i rezultata dobivenih prebrojavanjem glasova u Glavnom centru za brojanje, i to: glasova iz mobilnih timova, odsustva, biračkih mjesta za glasovanje nepotvrđenim-kuvertiranim glasačkim listićem, glasovi pristigli putem pošte i iz DKP, najkasnije 20 dana nakon održavanja izbora.

Članak 51. (Uvid u utvrđene i objavljene izborne rezultate)

Središnje izborni povjerenstvo BiH odmah po donošenju odluke o objavi izbornih rezultata, u detaljnom tabličnom prikazu rezultata glasovanja na razini biračkog mjesta po političkim subjektima i kandidatima stavlja na raspolaganje javnosti putem mrežne stranice Središnjeg izbornog povjerenstva BiH.

POGLAVLJE IV. POTVRĐIVANJE IZBORNIH REZULTATA

Članak 52. (Ponovno brojanje i potvrđivanje izbornih rezultata – članak 5.32 Izbornog zakona BiH)

(1) Središnje izborni povjerenstvo BiH, nakon završetka ponovnog brojanja glasačkih listića i isteka roka za podnošenje žalbe, odnosno nakon pravosnažnosti odluka, a najkasnije 30 dana od dana održavanja izbora, potvrđuje izborne rezultate.

(2) Izuzetno od stavka (1) ovog članka Središnje izborno povjerenstvo BiH će potvrditi izborne rezultate najkasnije 45. dana od dana održavanja izbora u slučaju:

- a) ako je proces ponovnog brojanja glasačkih listića po zahtjevima ili po službenoj dužnosti u Glavnom centru za brojanje bio takvog opsega da uz sve raspoložive kapacitete nije moguće završiti potvrđivanje rezultata u roku od 30 dana od dana održavanja izbora,
- b) ako proces zaštite izbornog prava nije moguće završiti u roku od 30 dana,
- c) ako je Središnje izborno povjerenstvo BiH poništilo ili odgodilo izbore na određenim biračkim mjestima, i
- d) izuzetno i u drugim opravdanim slučajevima kada je nužno produžiti rok od 30 dana od dana održavanja izbora.

Članak 53. **(Objava potvrđenih izbornih rezultata)**

Središnje izborno povjerenstvo BiH potvrđene izborne rezultate, s raspodijeljenim mandatima i imenima kandidata unutar tih političkih subjekata objavljuje u službenim glasilima, mrežnoj stranici Središnjeg izbornog povjerenstva BiH i sredstvima javnog informiranja.

POGLAVLJE V. PONIŠTENJE IZBORA – članak 2.10 Izbornog zakona BiH

Članak 54. **(Poništenje izbora)**

Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine će poništiti izbore u izornoj jedinici ili na nekom biračkom mjestu, ukoliko ustanovi da je za vrijeme glasovanja, ručnog brojanja i/ili elektroničkog brojanja glasačkih listića došlo do nepravilnosti koje mogu utjecati na raspodjelu mandata ili na konačno pozicioniranje kandidata na kandidacijskoj listi ili koje na drugi način mogu utjecati na rezultate izbora.

Članak 55. **(Ostali slučajevi poništenja izbora)**

Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine će poništiti izbore i kada nije moguće utvrditi rezultat izbora ni u postupku ponovnog kontrolnog brojanja.

DIO PETI – ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 56. **(Shematski prikaz)**

Sastavni dio ovog Pravilnika su i shematski prikazi načina pakiranja izbornog materijala.

Članak 57. **(Obrasci)**

Sastavni dio ovog Pravilnika su:

1. Zapisnik o radu biračkog odbora – ZARBO,
2. Obrazac za brojno stanje BS (lokalni izbori) – redovito biračko mjesto,

3. Obrazac za brojno stanje BS (Grad Mostar) – redovito biračko mjesto,
4. Obrazac za zbrojne rezultate ZR – većinski glas (za biračko mjesto, za Glavni centar za brojanje i izorno povjerenstvo),
5. Obrazac za zbrojne rezultate ZR – proporcionalna zastupljenost (za biračko mjesto, za Glavni centar za brojanje i izorno povjerenstvo),
6. Pomoćni obrazac za brojanje,
7. Primopredajni obrasci PO,
8. Obrazac Zapisnik BO-IP Lokalni izbori FBiH,
9. Obrazac Zapisnik BO-IP Lokalni izbori RS,
10. Obrazac Zapisnik BO-IP Grad Mostar,
11. Obrazac Zapisnik IP SIP BiH,
12. Zapisnik o broju glasačkih listića po kategorijama (ZGLK)
13. Zapisnik s otvaranja vreće,
14. Pomoć druge osobe – PDO obrazac i
15. Obrazac elektroničkih rezultata (FER).

Članak 58.
(Obveze sudionika u izbornom procesu)

Svi sudionici u izbornom procesu će aktivnosti propisane ovim Pravilnikom, provoditi po preporukama i mjerama koje su propisala mjerodavna tijela u Bosni i Hercegovini za vrijeme trajanja stanja prirodne nepogode i druge nesreće, odnosno izvanredne situacije.

Članak 59.
(Primjena propisa)

Na sva pitanja koja nisu regulirana ovim Pravilnikom primjenjuju se odredbe Pravilnika o provedbi izbora ("Službeni glasnik BiH", br. 31/24 i 43/24).

Članak 60.
(Stupanje na snagu i objava)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH", "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenom glasniku RS", "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH" i mrežnoj stranici Središnjeg izbornog povjerenstva BiH www.izbori.ba.

Broj: 05-1-02-2-1870-1/24
Sarajevo, 29. 8. 2024. godine

